

Çankaya Gündemi

**Avrupa Birliği'nin Türk
Yargı Sistemine Bakışı**

**Hak Bilinci: Hak Deyince
Akan Sular Durur**

**İnfaz Hukuku ve
Uygulamada
Doğurduğu Sonuçlar**

**Bir Kurgusal Duruşma
Yarışmasının Ardından**

**Küreselleşme Üzerine Bir
Söyleşi**

Haberler

İktisat Bölümü

Spor

Avrupa Birliği ve Türk Yargı Sistemi

ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ

ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ

SEDAM

SÜREKLİ EĞİTİM, DANIŞMA, ARAŞTIRMA VE UYGULAMA MERKEZİ

PAZARLAMA VE HALKLA İLİŞKİLER SERTİFİKA PROGRAMI 25 MAYIS - 30 HAZİRAN 2004

Programın Konuları

Pazarlama Karması ve Pazarlama Felsefeleri, Stratejik Pazarlama, Rakip Analizi, Tüketici Davranışları, İletişim Teknikleri, İnsan ve İletişim, Pazar Bölümlendirme ve Hedef Pazar Seçimi, Halkla İlişkiler Kavramı, Halkla İlişkilerde Kullanılan Yöntemler, Ürün Karması ve Ürün Sınıflandırılması, Fiyatlandırma Stratejileri, Halkla İlişkilerde İletişim Araçları, Tutundurma Karması Stratejileri, Hizmet Pazarlaması, İletişim Modelleri, Dağıtım Kanalları ve Fiziksel Dağıtım, Halkla İlişkiler ve Pazarlama.

Programın Süresi

51 saat (Haftada 9 saat)

Ders Programı

Salı-Çarşamba-Perşembe 18.00-21.00

Kayıt

Kayıtlar şahsen, telefon ya da faks yoluyla kimlik bilgilerini bildirerek yapılabilir. Ücret katılımcı başına 600.000.000.-TL (%18 KDV dahil) 3 taksitte ödenir. Program ücreti **Vakıfbank Meşrutiyet Şb. 2045148 nolu** hesaba yatırılıp dekontu SEDAM Müdürlüğü'ne teslim edilecektir.

Katılımcılar

Pazarlama ve Halkla İlişkiler ile uğraşan, uğraşmayı hedefleyen işletmelerin Pazarlama ve Halkla İlişkiler Yöneticileri veya Yönetici adayları ile kendilerini bu alanlarda yetiştirmek isteyen herkes başvurabilir.

Uygulamalı Dış Ticaret Yönetimi

Pazarlama Yönetimi

İnsan Kaynakları Yönetimi

Finansçı Olmayanlar için Finans

Genel İngilizce-TOEFL-KPDS

Profesyonel Satış Teknikleri

Halkla İlişkiler ve Tanıtım

Muhasebe ve Finansman Yönetimi

Bilgisayar

Kurumsal Eğitim Programlama

Kurum ve kuruluşların her türlü araştırma, fizibilite, proje ve teknik hizmet gereksinimleri için çözüm üretiyoruz.

Üniversiteler...

Yazıya üniversiteler diye başlayınca önce bizim üniversitelerimizden, Türk Üniversitelerinden söz etmemek hele son haftalardaki gelişmelerden sonra kaçınılmaz oldu. Özellikle devlet üniversitelerimiz vakıf, döner sermaye, bütçe kesintisi ve burs gibi konularda son aylarda hükümetin yaptığı uygulamalar karşısında çareler ararken şimdi de YÖK tartışmaları Türkiyemiz gündemine taşındı.

Evet, Türkiye’de bunlar olup biterken, 25-28 Nisan 2004 günlerinde Belçika’nın Liege kentinde “The Europe of Knowledge 2020” toplantısı yapıldı. Türkiye’den Çankaya Üniversitesi adına Mütevelli Heyet Başkanımız Sayın Sıtkı Alp ve benim katıldığım konferansa, İTÜ ve Anadolu Üniversiteleri rektörlük düzeyinde katıldı. Akdeniz, Bilgi, Boğaziçi ve Doğu Üniversiteleri ise temsilci bulundurdular. Bütün Avrupa ülkelerinden binbeşyüze yakın katılımcı salonları doldurdu.

Konferansın amacı AB ülkelerinde oluşturulmaya çalışılan Bilgi Toplumunda Avrupa Üniversitelerinin önümüzdeki on-yirmi yılda karşılaşılabilecekleri sorunlar ve bu sorunların çözüm yolları. Toplantı ana oturumlar ve paralel oturumlar şeklinde düzenlenmişti. Ana oturum başlıkları şunlardı:

- Avrupa üniversiteleri araştırma ve eğitimde mükemmeliyete nasıl erişir ve sürdürür?
- Avrupa üniversiteleri dünyadaki en yetenekli beyinleri kendilerine nasıl çeker?
- Yeni üye ülkeler 'Bilgi 2020 Avrupası' girişimine nasıl uyum sağlayabilir?
- Üniversite kökenli araştırma çalışmalarının Avrupa boyutu nasıl güçlendirilebilir?

Paralel oturumlarda ise şunlar ele alındı: Bilgi Üretilmesi ve Belgelenmesi; Üniversite, Sanayi İlişkisi ve İnovasyon; Disiplinlerarası Araştırma; Yüksek Eğitim ve Araştırma Arasındaki İlişkiler İçin Yeni bir Paradigma; Araştırmacı Eğitimi İçin Değişen Koşullar ve Yeni Beklentiler; Bölgesel Kalkınma İçin Üniversiteler; Avrupa Üniversitelerinde Yapılan Araştırmaların Uluslararası Rekabete Karşı Desteklenmesi; Hizmet Sektörü İçin Araştırma; Üniversite Bağımsızlığı ve Yönetişim.

Bütün bunların özeti şu: Bireyler, kurum ve kuruluşlarla beraber üniversiteler için de gelecekte iyinin yeterli olmayacağı, mükemmelin aranacağı günlere gidiliyor. Herkes hesabını buna göre yapmalı.

Gördüğümüz gibi, girmeye hazırlandığımız AB’nin üniversiteleri bunlarla uğraşır, bunları tartışırken bizler? Siz ne dersiniz?

Prof. Dr. Ziya AKTAŞ
Rektör

ÇankayaGündemi

İçindekiler

Başyazı	1
Avrupa Birliği'nin Türk Yargı Sistemine Bakışı	4
Hak Bilinci: Hak Deyince Akan Sular Durur	13
İnfaz Hukuku ve Uygulamada Doğurduğu Sonuçlar	16
Bir Kurgusal Duruşma Yarışmasının Ardından	22
Küreselleşme Üzerine Bir Söyleşi	24
Haberler	28
İktisat Bölümü	37
Spor	38

ÇankayaGündemi

Çankaya Üniversitesi adına Sahibi:
Rektör Prof. Dr. Ziya Aktaş

Yayın Kurulu
Prof. Dr. Nahit Töre
Prof. Dr. Aysu Aryel Erden
Prof. Dr. Ziya B. Güvenç
Yrd. Doç. Dr. Nüzhet Akın
Dr. Mustafa Tören Yücel
Yakup Sarıcan
Nurin Terzi
Halil Özkan

Editör
Yakup Sarıcan
ysarican@cankaya.edu.tr

Tasarım ve Baskı
Tasarım Plus İletişim Hizmetleri

Çankaya Üniversitesi Rektörlüğü
Öğretmenler Cad. No: 14
100. Yıl 06530 Ankara
Tel: 0312 284 45 00
Faks: 0312 285 96 31
www.cankaya.edu.tr

Çankaya Üniversitesi
Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü
tarafından hazırlanmıştır.

Dergide yayınlanan yazılar kaynak gösterilerek kullanılabilir.
İmzalı yazılardaki görüşler yazarlarına aittir.

Üç ayda bir yayımlanır.

Editörden...

Doğurduğu Sonuçlar hakkında yaptığı değerlendirmeyi kapsıyor.

Oluşturduğumuz yayın kurulu Prof. Dr. Nahit Töre başkanlığında dergimizin gelişimi ve içeriğiyle ilgili çalışmalarını iki aydır sürdürmektedir. Bu çalışmaların önümüzdeki sayılara yansıtıldığını hep birlikte göreceğiz.

Dergimizle ilgili yenilik ve gelişmeler, yayın kurulu ile sınırlı kalmayıp, öğrencilerimizin dergimize olan katkılarını artırmak için, onlardan oluşacak bir yazı işleri kurulu kurma çalışmalarımızla da sürmektedir.

Bu sayıdan itibaren dergimize öğrencilerimizin katkısını da almaya başladık. Hukuk Fakültesi öğrencimiz Candost Delikanlıoğlu, üniversitemiz adına katıldığı Avrupa Genç Hukukçular Derneği ELSA tarafından organize edilen Kurgusal Duruşma Yarışmasının bir değerlendirmesini yaptı.

Çankaya Gündemi'ni tüm hocalarımız, çalışanlarımız ve öğrencilerimizle geliştirmeye devam edeceğiz.

Yakup SARICAN
ysarican@cankaya.edu.tr

Avrupa Birliği ve Türk Yargı Sistemi

Avrupa Birliği'nin
Türk Yargı Sistemine Bakışı

Avrupa Birliği'nin Türk Yargı Sistemine Bakışı

Teoman Ergül
TBB Yayın Kurulu Bşk.
Avukat

Konumuz Avrupa'nın veya Batının Türk yargı sistemine bakışı olmuş olsaydı, daha geniş bir tarih yelpazesi ve daha geniş bir coğrafya sözü konusu olabilecekti.

Avrupa'nın Türk yargı sistemine veya kısaca adaletine bakış açısı her devirde değişik olmuştur. Mesela Kanuni Sultan Süleyman çağında Batı, Osmanlı adaletine hayrandı. Tarihçi Yılmaz Öztuna'dan öğrendiğimize göre, bugünkü İngiliz yargılama

sistemi, Kanuni'nin çağdaşı ünlü İngiliz Kralının Türk yargı sisteminden almış olduğu modelin uygulamasıdır. Bu konuda o dönemde Osmanlı İmparatorluğu'nu gezen bütün Batılı seyyahların görüşü aynıdır. Batıda Türkler karşısındaki mağlubiyetlerinin, güçsüzlüklerinin nedenini bu adalet sisteminde arayanlar bile vardı.

Oysa iki yüz yıl sonra Tanzimat Döneminde, Avrupalılar Türk adalet sistemine güvensizliklerini belirtmişler, bu konuda uluslararası güvenceler aramışlardır. O tarihten sonra da Batının Türk adaletine güvensizliği her dönemde devam etmiştir. Görüldüğü gibi, Avrupa'nın Türk yargı sistemine bakışı geniş bir açı ve uzun bir zaman içerisinde daha geniş araştırmalara konu olabilecek bir durumdur. Haklılığı, haksızlığı bir yana günümüzde de durum değişmemiştir.

Konumuz Avrupa Birliği ise yakın hatta şimdiki dönemi ve somut bir odağı ifade etmektedir. Ülkemizle birlik arasındaki ilişkiler üzerinde durmak, bir bakıma Türk yargı sisteminin objektif bir analizini yapmak istemekteyim.

Ancak öncelikle Avrupa Birliği, Avrupa Konseyi gibi kuruluşlara bir göz atmak gerekmektedir.

Avrupa Konseyi

Türkiye Cumhuriyeti Avrupa Birliği hareketinin başlangıcı olan, 1949 yılında onbir Avrupa Devleti tarafından kurulmuş Avrupa Konseyi'ne aynı yıl üye olmuştur.

Avrupa Konseyi'nin Bakanlar Komitesi, Parlamenterler Meclisi olmak üzere iki organı vardır. Bunlara yardımcı olmak üzere bir de Genel Sekreterlik örgütü kurulmuştur.

Avrupa Konseyi kurulur kurulmaz Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin hazırlanmış, 1950 yılında bu sözleşme üye devletlerce kabul edilerek

yürürlüğe girmiştir. Bu nedenle kimi belgelerde Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Roma Sözleşmesi adıyla anılmaktadır. Türkiye bu Sözleşmeyi 1954 yılında kabul etmiştir. Sözleşmenin önemi Evrensel Bildirge'den esinlenerek güvence altına aldığı hak ve özgürlüklerin tek tek sayılarak kabul edilmiş olması değil, bu hak ve özgürlüklerin yaşama geçirilmesi ve geliştirilmesi bağlamında tanımış olduğu Ortak Güvence'dir. Bu amaçla önceleri Avrupa İnsan Hakları Komisyonu, daha sonra Avrupa İnsan Hakları Divanı/Mahkemesi kurulmuştur. AİHM Strassbourg'ta görev yapmaktadır.

Avrupa İnsan Hakları Komisyonu ile Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin birleşip tek organ haline gelmesi üzerine koruma sistemi yargısal nitelik kazanmıştır.

Türkiye bu **Ortak Güvence Sistemine**, 1987 yılında biraz geç olarak tanımış olduğu **Bireysel Başvuru Hakkı** dolayısıyla dahil olmuştur. 1990 yılında da Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin o zamanki adıyla Divan'ın zorunlu yargı yetkisini tanıyarak sisteme tam olarak girmiştir.

Avrupa Birliği

1951 yılında kömür ve çelik üreten Avrupa devletleri, (Almanya, Belçika, Fransa, Hollanda, İtalya) ekonominin zorunluluklarından hareket ederek Paris Antlaşması ile Kömür-Çelik Birliği'ni kurdular. Bu birlik zaman içinde tüm ekonomik alanları kapsayacak biçimde genişledi. Avrupa Ekonomik Topluluğu ve Avrupa Atom Enerjisi Topluluğunu kuran Roma (1957), Avrupa Tek Senedi (1986) ve Maastricht Avrupa Birliği Antlaşması (1992), üye devletleri egemen devletler arasındaki geleneksel antlaşmalardan daha sıkı bir biçimde birbirine bağlayan AB'nin hukuki temellerini attı. Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET), Avrupa Topluluğu (AT) ve nihayet Avrupa Birliği (AB) adını aldı. Gümrük Birliği sağlandı.

Ekonomik çıkarlardan başlayan hareket siyasi amaçlara yöneldi. Ekonomi, siyaset, sanayi, yurtaş hakları ve dış politika alanlarını kapsayan çok sektörlü bütünleşmenin en ileri biçimine dönüştü. Konsey'in Avrupa Parlamenterler Meclisi'ne karşı Avrupa Parlamentosu kuruldu. AB, doğrudan uygulama imkânı olan mevzuat oluşturabilmekte ve yurtaşları lehine özel haklar ihdas edebilmektedir.

Birlik içindeki ihtilafların çözümlenmesi için Avrupa Topluluğu Mahkemesi kuruldu. Avrupa Topluluğu Adalet Divanı, Topluluk Adalet Divanı gibi adlarla da anılan bu mahkeme sadece Birlik üyelerinin

aralarındaki ihtilaflara bakmakla yetkilidir. Bossman Kararını bu Divan verdi; çikolata konusunda da bu Divan'ın kararları söz konusudur. Divan Luxemburg'ta çalışmaktadır.

Bugün için Avrupa Konseyi ile Avrupa Birliği ayrı ayrı kuruluşlar olmakla birlikte, bunları biri birinden kesin çizgilerle ayırmak olanağı da yoktur.

Türk Yargı Sistemi

Yargı sistemi denildiği zaman genellikle kişiler ve kişilerle devlet ve kamu kurumları arasındaki yasa, tüzük ve yönetmelik uygulamaları ile eylemlerden doğan sorunları çözümlen ve devlet gücü kullanan kurum, kuruluş ve ilişkilerin tümü anlaşılmalıdır.

Türk yargı sisteminin başında, Adalet Bakanlığı ve Adalet Bakanları bulunmaktadır. Bu gerçek çoğu kez görmezden gelinmekte, Bakanlığın yetkisinin idari ve mali işlerden ibaret olduğu gibi bir yanılgıya düşülmektedir.

Adalet Bakanlığı'nın konumu ve yetkileri yargıç, savcı ve avukatların bağımsızlığı ile çok yakından ilişkilidir.

Diğer yandan mahkeme dediğimiz yargılama, hükmün öncesi ve sonrası ile karmaşık bir sistemi ifade etmektedir. Yargılama, diyalektiğin en mükemmel biçimidir. İddia ile savunmanın çatışmasından çıkacak hüküm, herhangi bir yabancı katkı ile bozulmamış ise tarafları memnun edecektir. Bu güvenceyi ise hüküm organının her türlü etkiden uzak, bağımsız ve tarafsız olması verecektir. Burada aranan yargılama sisteminin mükemmelliğe ulaşmasıdır.

Bu amaca ise yargılama aktörlerinin ve koşullarının yabancı etkiden uzak tutabildiğimiz ölçüde ulaşabileceğimiz anlaşılmaktadır. AB kriterlerinde de aranan bu husustur. Yani yargıya yabancı unsurlar ve bu unsurların temizlenmesi çabası görülmektedir. AB standartlarına uygun bir yargılama amaçlanmaktadır.

AB raporlarında ve AİHM kararlarında, Sözleşmenin 6. maddesinin çizmiş bulunduğu çerçevede dolayısıyla sadece adli yargı dediğimiz bölüm hakkında düşünceler ve değerlendirmeler yapılmaktadır. Adil yargılanma hakkının sadece "medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili nizalar" ve "cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamalara" inhisar ettirilmesi sonucu, idari davalar, disiplin hukuku ve anayasaya aykırılık iddiaları Sözleşme hükümleri dışında kalmaktadır. Bu konuda

Mahkemenin genişletici yorum yapması sonucu mülkiyet hakkı ve mamelek ile ilgili idari işlemler; bir meslek, sanat veya başka bir iktisadi faaliyetin yürütülmesi ile ilgili idari kararlar; reşit olmayan çocukları ana-babadan ayırarak korunması amacı ile alınan idari önlemler; çalışma hayatı, sosyal sigorta, iş sözleşmesinin bozulması, işten çıkarma ile ilgili idari işlemler; idarenin kusurundan doğan zararın tazminine ilişkin nizalar ve idarenin takdir hakkını kullanmasından doğan nizalar hakkında da kararlar verilmiştir.

Avrupa Birliği Kriterleri

Çok kalın hatlarla açıkladığımız mekanizmaya girmek Türk siyasi, mülki ve yargı sistemlerinin de somut olarak AB standartlarına uygunluğunun tartışma konusu yapılmasının başlangıcı olmuştur. AVRUPA KONSEYİ, 22 Haziran 1993 tarihinde Kopenhag Zirvesi'nde, Avrupa Birliği'nin genişlemesi kararları ile birlikte tam üyelik için bazı kriterler ortaya koymuştur.

"AB'ye girmeye aday ülkeler;
-İstikrarlı ve kurumsallaşmış bir demokrasinin var olması,
-Hukuk devleti ve hukukun üstünlüğü,
-İnsan haklarına saygı,
-Azınlıkların korunması gibi dört ana kriter açısından değerlendirilmeye tabi tutulacaktır. Genel olarak, ülkenin çok partili bir demokratik sistemle yönetiliyor olması, hukukun üstünlüğüne saygı, idam cezasının olmaması, azınlıklara ilişkin herhangi bir ayrımcılığın bulunmaması, ırk ayrımcılığının olmaması, kadınlara karşı her türlü ayrımcılığın yasaklanmış olması, Avrupa Konseyi İnsan Hakları Sözleşmesi'nin kabul edilmiş olması gibi özellikler dikkate alınmaktadır."
Bu koşullar arasındaki "İnsan Hakları Sözleşmesinin kabul edilmiş olması" ve "hukukun üstünlüğüne saygı" ilkeleri konumuz açısından önem taşımaktadır.

Kopenhag Zirvesi kararlarına uygunluk her yıl düzenlenen İlerleme Raporları ve bu raporlarla doğrudan ilgili olsun veya olmasın düzenlenen belgelerle kontrol edilmektedir. Türkiye o tarihten bu yana hukukunu AB İlerleme Raporları doğrultusunda sürekli düzenleme sürecine girmiştir.

Son 2003 yılı İlerleme Raporu'nda yargı sistemi ile ilgili olarak yapılan değerlendirmelerin kısa bir özetini gözden geçirmekte yarar bulunmaktadır. "Türk Yargı Sistemi, bir Anayasa Mahkemesi, bir Danıştay, bir Yargıtay, bir Uyuşmazlık Mahkemesi ve ilk derece mahkemeler sisteminden oluşur.

Devlet Güvenlik Mahkemeleri ve Askeri Mahkemeler de vardır. Aile mahkemelerinin kurulmasına dair yasanın kabulüyle mahkeme sistemi güçlendirilmiştir.

Devlet Güvenlik Mahkemeleri'nin

yetkilerini, sorumluluklarını ve işleyişini, özellikle savunma hakları yönünden, insan hakları ve temel özgürlüklerin korunması alanındaki Avrupa standartlarıyla uyumlu hale getirme ihtiyacı devam etmektedir.

Adli Tıp Kurumu Yasası, adli işlemlerin hızlandırılması amacıyla tadil edilmiştir. Ancak, mahkemelerdeki birçok adli tıp muayene odasında koşullar yetersiz durumda olmaya devam etmektedir.

Siviller üzerindeki askeri yargı yetkisini sona erdirmek ve askeri ceza usul yasasının hükümlerini ifade özgürlüğü konusunda daha önceki paketlerle kabul edilen reformlara uygun hale getirmek amacıyla, Askeri Mahkemelerin Kuruluşu ve Muhakeme Usulleri Kanunu tadil edilmiştir. Yargının işleyişi konusunda, hem hâkimler, hem de savcılar, büyük bir iş yükü altındadır. Mahkemelerin karşı karşıya oldukları muazzam iş yükü, duruşmalar için yeterli zaman bırakmamakta ve dava dosyalarının yeterince incelenememesine yol açmaktadır. Savunma hakkı yönünden bu durumun belirli sonuçları söz konusudur. Yargının her zaman tarafsız ve tutarlı biçimde davranmadığı yolunda haberler gelmeye devam etmektedir. Yargının bağımsızlığı ilkesi, Türk Anayasasında yer verilen bir ilkedir. Pratikte ise, yargı ve yürütme arasında organik bir bağlantı kuran başta anayasal hükümler, yargının bağımsızlığını zayıflatmaktadır. Anayasa, hâkimler ve savcılarının, idari işlevleri bakımından, Adalet Bakanlığı'na bağlı olmalarını öngörmektedir. Bundan başka, Türkiye'de bütün hâkimler ve savcılarının tayin, terfi ve disiplin işlemleri ve genel olarak kariyerleri, Adalet Bakanının başkanlık ettiği ve Adalet Bakanlığı Müsteşarının da üye olduğu Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından belirlenmektedir. Yüksek Kurulca görevden alınma ve Türkiye'nin daha az cazip bölgelerine tayin edilme olasılığı, hâkimlerin tutumlarını ve kararlarını

etkileyebilir. Kurulun bileşiminden başka, Yüksek Kurulun kendi sekreteryaasının olmayışı ve Adalet Bakanlığı bünyesinde çalışması, yürütmenin etkisini daha da arttırmaktadır. Kurul, idari işleri yönünden, Adalet Bakanlığı'nın personel dairesine ve müfettiş kuruluna tamamen bağımlıdır.

Türk Yargı Sisteminin bir başka güçlüğü, delillerin işlenmesi alanındadır. Ceza takibatının bütün aşamalarına nezaret edilmesinden hukuken savcılar sorumlu olmakla birlikte, her günkü uygulamalar göstermektedir ki güvenlik kuvvetleri, gözaltına ilişkin olgular hakkında savcılara her zaman yeterince bilgi vermemektedir. Savcılarının yargılama öncesi soruşturma aşamasında güvenlik kuvvetleri üzerinde niçin yeterli nezaret icra etmediklerinin ve birçok olayın niçin yetersiz hazırlıkla dava aşamasına geldiğinin de açıklaması, ağır iş yükü olarak görünmektedir. Dolayısıyla, savcılar, olayların soruşturulması ve davaların hazırlanması üzerinde daha yakın kontrol icra etmelidirler.

2003 yılında (28 Eylül-10 Ekim 2003) Türkiye'ye Avrupa Komisyonu Adalet ve İçişleri Genel Müdürlüğü ve Genişleme Genel Müdürlüğü tarafından gönderilen istişari heyetin hazırlamış olduğu raporda, yargı sistemi ile ilgili olarak AİHS'nin 6. maddesindeki kriterlere uygun görüşler bulunmakta, yargı sisteminde radikal değişiklikler önerilmektedir. Bu raporun tümünü burada sizlere aktarmam mümkün değildir. İlgilenenler rapora www.barobirlik.org.tr sitesinden ulaşabilirler.

Ancak, yargı sistemi ile doğrudan ilişkili bölümlerini aşağıda sunmaktayım:

Anayasanın;

- Devlet Güvenlik Mahkemeleri lağvedilecek,
- Savaş zamanında, sıkıyönetim, olağanüstü hal durumlarında yayımlanmış kararnamelerin anayasaya uygunluğuna Anayasa Mahkemesi nezdinde itiraz edilmesine izin verecek,
- Cezaî bir müeyyide veya medeni hak ve yükümlülük ile ilgili olduğu oranda, Anayasanın 105/2,125/2,129/3 ve 159/4'üncü maddeleri kapsamında alınan kararların hukuka uygunluğunun sağlanması yönünde bunlara karşı yargı yoluna başvurma imkanının tanınmasını,
- Cumhuriyet savcılarını ve hâkimlerini görevleri ve mesleki haklarının fonksiyonel ve kurumsal ayrılığını sağlayacak şekilde yeniden düzenlenmesini,

- Yargı bağımsızlığı hakkında BM Temel Prensiplerinin 20. prensibi ve hakimlerin bağımsızlığı hakkında Avrupa Konseyi Tavsiyesinin 6(3) prensibine göre, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 159 uncu maddesinin, bir hâkime Hâkim ve Savcılar Kurulunun kararlarına karşı bunlar dışında yargı mensuplarından oluşan ve yeni bir karar alma sorumluluğunda olan bağımsız bir yargı kurumuna itiraz etmeye izin verecek şekilde yeniden düzenlenmesini,

- Yargı bağımsızlığı hakkında BM Temel Prensiplerinin 1. prensibi ve hâkimlerin bağımsızlığı hakkında Avrupa Konseyi Tavsiyesinin 1(2)(a) prensibine göre Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 140'ıncı maddesinin 6'ncı fıkrasının kaldırılmasını ve yargının idarî görevlerinin yalnızca yargının kendi sorumluluğunda olduğunu belirten bir hükümle değiştirilmesini tavsiye etmekteyiz.

Devlet Güvenlik Mahkemeleri

Halen varolan Devlet Güvenlik Mahkemelerinin görevlerinde;

- Mahkemelerin görevlerinin ağır ceza mahkemelerine devretmelerini,
- Mahkemelerde halen görülmekte olan davaların, bu tür davalara bakmakla görevli ağır ceza mahkemeleri hâkim ve savcılarına devredilmesini,
- Mahkemelerdeki savcılar tarafından önceden ele alınan davaların gerektiğinde ve istenildiği gibi yerel soruşturmalardan ziyade ülke çapında soruşturmaları üstlenecek güçle donatılmış ağır ceza mahkemesi savcılar tarafından ele alınmasını tavsiye etmekteyiz.

Adalet Bakanı ve Adalet Bakanlığı

- Hâkimlerin bağımsızlığı hakkında Avrupa Konseyi Tavsiyesinin 1(2)(c) prensibine göre, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 159'uncu maddesinin Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulundan Adalet Bakanı ve Adalet Bakanlığı Müsteşarının çıkarılacak şekilde yeniden düzenlenmesi,

- Yargı bağımsızlığı hakkında BM Temel Prensiplerinin 10. prensibi ve hâkimlerin bağımsızlığı hakkında Avrupa Konseyi Tavsiyesinin 1(2)(c) prensibine göre, hâkim adaylarının seçilmesi usulünde Adalet Bakanının yetkisinin kaldırılması, halen Adalet Bakanı tarafından yerine getirilen seçim usulünün bu boyutlarının Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu veya Adalet Akademisine aktarılması,

- Hâkimlerin yer değiştirmesi yetkisinin Adalet Bakanlığı ve Müsteşarlığından alınması, bu yetkinin Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kuruluna verilmesi,

- Yargı bağımsızlığı hakkında BM Temel Prensiplerinin 9. prensibi ve Chisinau Bildirisinin hükümlerine göre hâkimlerin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimlerinde Adalet Bakanlığının etkisinin kaldırılması,

- Yargı bağımsızlığı hakkında BM Temel Prensiplerinin 13 ve 17'nci prensipleri ile hâkimlerin bağımsızlığı hakkında Avrupa Konseyi Tavsiyesinin 1(2)(c) prensibine göre Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 144. maddesi ve 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun, Adalet Bakanlığı merkez teşkilatından adalet müfettişleri kaldırılacak şekilde yeniden düzenlenmesi, adalet müfettişlerinin doğrudan Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun denetimi altında çalışacak şekilde yeniden atanmaları, Yüksek Kurulun bir yargı mensubu hakkında bir inceleme veya soruşturma izni vermek ve/veya talep etmek yetkisine sahip olması,

- Adalet Bakanının, Ceza Usul Kanununun 148'inci maddesi uyarınca, adil bir soruşturmanın suçlamanın asılsız olacağını gösterdiği durumlarda Cumhuriyet Savcısının cezaî takibat başlatmama kararını hükümsüz bırakma yetkisinden yoksun bırakılması,

- Türk Hukukunun yorumlanması hakkında Adalet Bakanının Cumhuriyet Savcılarına Genelge göndermesi uygulamasına derhal son verilmesi,

- Baroların işleyişi hakkında Adalet Bakanının rolünün, avukatların bağımsızlığını sağlamaya yönelik bir adım olarak, kendi mesleki

düzenlemelerini oluşturacak şekilde kaldırılması, bu amacın ardından Türkiye Barolar Birliği'ne itirazın avukatlar hakkında disiplin davasında adli olmayan bir mahkemeye son itiraz olacağı, Birliğin kararının Adalet Bakanlığı'na iletilmemesi gerektiği,

- Avukatlık Kanunu'nun 58 ve 59. maddelerinin, meslekî görevlerinin icrası boyunca işlemiş oldukları ileri sürülen suçlar için, avukatlar hakkında cezaî takibat başlatılması usulünde Adalet Bakanının etkisi kaldırılacak şekilde yeniden düzenlenmesi tavsiye edilmektedir.

Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu

Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu ile ilgili olarak aşağıdaki hususları tavsiye ediyoruz:

- Cumhurbaşkanı'nın, Avrupa Konseyi'nin Hâkimlerin Bağımsızlığına İlişkin Tavsiyelerinin 1(2)(c) İlkesi uyarınca, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu üyeliklerine atama yetkisi kaldırılmalı ve söz konusu yetki hâkim ve savcılarının bizzat kendilerine verilmelidir. Diğer bir alternatif ise Cumhurbaşkanı'nın bu yetkiye sahip olmasına devam olunmakla birlikte Cumhurbaşkanı, yalnızca hâkim ve savcılarının belirleyecekleri adaylar arasından HSYK üyeliklerine atama yapabilmelidir.
- Yüksek Kurulun, kendisine ait yeterli personel ve binaya sahip olması sağlanmalıdır.
- Yüksek Kurulun, kendi bütçesine sahip olmasının yanı sıra bu bütçenin hazırlanması aşamasında üyelerine danışılmalı ve bütçenin tahsisi ve yönetimi konusunda Kurul sorumlu olmalıdır.

Hâkimler

- Birleşmiş Milletler Yargının Bağımsızlığı Temel İlkelerinden 9. ilkeye ve Avrupa Konseyinin Hâkimlerin Bağımsızlığına Dair Tavsiyelerine uygun olarak, mümkün olan en kısa sürede hâkimlerin mesleki birliklerini kurabilmelerine imkân tanınmasını,
- Yargısal Etik Kanunu hazırlanmasını,
- Türkiye'deki hâkim sayısının önemli ölçüde artırılmasını,
- Hâkimlerin maaşlarının önemli oranlarda artırılmasını, ancak bu yapılırken hâkimlerin, savcılara nazaran daha fazla sorumluluk altında oldukları dikkate alınarak hâkim maaşlarının savcılarınınkinden daha fazla artırılmasını,

- Bazı mahkemelerde mevcut olan yedek hâkimlik uygulamasına derhal son verilmesini; heyet halinde bakılması gereken davalarda, bir veya daha fazla hâkimin bir celseye katılmaması durumunda tüm hâkimlerin mevcut olabileceği bir gün için yeniden duruşma gününün belirlenmesini tavsiye ediyoruz.

Cumhuriyet Savcıları

- Cumhuriyet savcıları tarafından hâlihazırda yerine getirilmekte olan idari görevlerin, Adalet Bakanlığı'nın idari personeline devredilmesini,
- Cumhuriyet savcılarının, ceza davalarındaki yargısal görevlerini tam anlamı ile yerine getirmeleri için, cezaî takibatlarda etkinliklerinin artırılmasının sağlanmasına yönelik tedbirlerin alınmasını; bu bağlamda Türkiye'deki yetkililere, doğrudan Cumhuriyet savcılıklarının emri altında çalışacak ve teşkilat olarak ta Adalet Bakanlığı'nın kontrolü altında olacak Adli Polis Teşkilatının kurulmasını ve bunun avantajlarını dikkate almalarını tavsiye ediyoruz.
- Cumhuriyet başsavcılarının, savcılarının gerekli durumlarda takipsizlik kararı verilebilmesi ya da kamu davasının açılmasının ertelenebilmesi konularında takdir yetkilerini kullanabilmeleri sağlamak için daha etkili olmalarını,
- Cumhuriyet savcılarının düzenli aralıklarla değişik mahkemelerde görevlendirilmesini,
- Cumhuriyet savcılarının çalışma odalarının, adliye binalarından tamamen bağımsız binalarda olmasını, eğer bu çok pratik olmayacaksa o zaman adliye binalarında fakat hâkimlerden tamamen ayrı bir bölümde olmasını,
- Yetki ve görev konularında cumhuriyet savcılarının hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimleri geliştirilmesini,
- Cumhuriyet savcılarının, mahkeme salonlarına giriş ve çıkışlarının hâkimlerin kullandıklarının haricindeki kapılardan sağlanmasını,
- Bir karara varmak üzere hâkimlerin müzakere odalarına çekilmesi halinde, cumhuriyet savcılarının mahkeme salonunda kalmaya devam etmesini ya da hâkimler kararı tartışmak için mahkeme salonunda kalacaklar ise cumhuriyet savcılarının bu tartışmalara her hangi bir şekilde dahil olmamalarını,
- Cumhuriyet savcılarının, mahkeme salonlarındaki

hâkimlerle birlikte oturdukları yüksek kürsüdeki yerleri, alt tarafta savunma avukatlarının yanına veya karşısına konulacak bir masaya taşınmasını,

- Cumhuriyet savcılarının maaşlarının önemli oranda artırılmasını,
- Cumhuriyet savcılarının sayılarının önemli oranda artırılmasını tavsiye ediyoruz.

Hâkim ve Cumhuriyet Savcılarının Eğitimi ve Yetiştirilmeleri

Hâkim ve cumhuriyet savcılarının eğitimi ve yetiştirilmeleri konusunda;

- Hâkim, cumhuriyet savcılar ve avukatlara Adalet Akademisi'nde sunulan hukuki konulardaki zorunlu eğitimin yanı sıra isteğe bağlı olarak yabancı dil eğitiminin de verilebilmesi yönünde gerekli tedbirlerin alınmasını,
- Tüm hâkim ve savcıların, yargının bağımsızlığı ve tarafsızlığının temin edilmesi ve iddia ve savunma makamlarının etkisi ve fonksiyonları konularında uluslararası standartlarda, oldukça kapsamlı bir eğitim almalarının sağlanmasını, söz konusu eğitim için; BM Yargının Bağımsızlığı Hakkında Temel İlkeler, Cumhuriyet Savcılarının Rolü Hakkında BM Kuralları, Avukatların Rolü Hakkında BM Temel İlkeleri ve Hâkimlerin Bağımsızlığı Hakkında Avrupa Konseyi Tavsiyesinde ön görülen garantilerin temel teşkil etmesini ancak bunlarla da sınırlı kalınmamasını tavsiye ediyoruz.

Savunma Hakkı, Adil Yargılanma ve İddia ve Savunma Vasıtalarının Eşitliği

Adil yargılamayı ve iddia ve savunma vasıtalarının eşitliğini daha ileriye götürmek ve savunma makamının durumunu kuvvetlendirmek için;

- Cezaî takibat süresince, savcılık makamı ve savunma avukatları arasındaki iddia ve savunma vasıtalarının denkliliğini sağlayacak tedbirlerin alınmasını; bu bağlamda 7. bölümde detaylıca işaret ettiğimiz hususları yineleyerek, bunların benimsenmesini,
- Tutukluluk, gözaltına alınma ya da bir cezaî takibata maruz kalma durumlarında kendi iradesi ile seçeceği bir avukattan yardım alabilme hakkının bu durumda olan herkese, yetkili bir merci tarafından gecikmeksizin bildirilmesi konusunda gerekli takip ve uygulamaların yapılması için önlemlerin alınmasını,

- Gözaltına alınan şahıslara haklarını anlatacak afişleri, polis merkezlerine ve diğer gözaltı mahallerine asabilmek için barolara izin verilmesini,

- Polis ve jandarma merkezlerinde gözaltına alınan şahısların listelerinin haftada bir kez olmak üzere yerel barolara gönderilmesini, bu uygulamayla baroların, CMUK 135 ve 136. maddelerine uyulmasının takip edilmesini ve gerekli olduğu takdirde başka ilerlemelerin sağlanması için barolara imkân verilmesini,

- Avukatların Rolü Hakkında BM Temel İlkelerinden 16. ilkeye uygun olarak Türk Hükümetinin, avukatların gözaltı merkezlerindeki müvekkillerini ziyaretleri esnasında, kendilerine karşı tehdit ve tacizde bulunulmamasını sağlayacak tedbirler almasını,

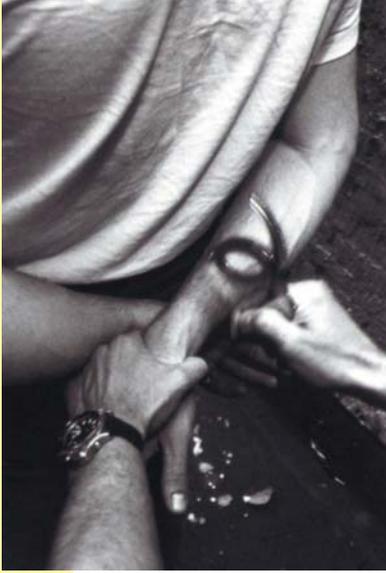
- Avukatların, gözaltında tutulan müvekkilleri ile mutlak bir güven içinde görüşebilmelerini sağlamak için, gözaltı merkezlerindeki ziyaret odalarında ayrıca özel görüşme odalarının tesis edilmesini; bu tarz görüşme odalarının güvenlik güçleri tarafından gözle izlenmesine müsaade tanıyan, ancak dinlemeye kesinlikle imkân tanımayan şekilde olmasını,

- Avukatların tutuklu müvekkilleri ile duruşmalarından önce veya sonra adliye binası içinde özel olarak görüşebilmeleri için yeterli imkânların sağlanmasını, hali hazırda özel görüşme bölümlerinin olmadığı adliyelerde, tutuklu sanıkların toplu olarak bekletildiği nezarethane haricinde özel görüşme odalarının yapılmasını,

- Mahkemelerde duruşmaların intizamı bakımından duruşma süresince avukatların müvekkilleri ile konuşamadıkları (ceza davaları bakımından) dikkate alınarak, duruşma esnasında böylesi bir imkânın tanınmasını,

- Cumhuriyet savcılarının, duruşma esnasında

zabıt kâtiplerinin yazmakta olduğu kayıtları bilgisayar ekranından görme imkânı varken, avukatların da aynı imkâna kavuşturulmalarını,

- Mahkeme tarafından dinlenmelerinin davanın çözümüne katkıda bulunmayacağı kanısı oluşmadıkça, mahkemenin savunma avukatlarının talebi üzerine tüm

savunma tanıklarının duruşmaya çağırmasının zorunlu kılınmasını,

- Tanıklara soru yöneltilirken gerek şekil, gerekse soruların içeriği bakımından iddia ve savunma makamlarına aynı usul kurallarının uygulanmasını,

- Avukatlar aleyhine devam etmekte olan kovuşturmaların, en yüksek kovuşturma mercii tarafından;
 - i) Mahkûm edilmeye yeterli delil olup olmadığı,
 - ii) Yeterli kesin delil olmamasına rağmen, mahkûm edilme olasılığının ne ölçüde olduğu,
 - iii) Cezaî takibatın, BM Avukatların Rolü Konusunda Temel İlkeleri ve diğer uluslar arası insan hakları standartlarına ihlal oluşturup oluşturmadığı açısından gözden geçirilmesini,

- Avukatların meslek hatalarına ilişkin iddialar için hukuk ya da idari davalar neticesinde bir tatmin edici bir sonuç elde edilemediği halde bir avukatın ceza mahkemesinde yargılanmasının, ancak;
 - a) Açık ve inandır delillerin mevcudiyeti veya
 - b) Söz konusu hatanın adaletin yerine getirilmesine ciddi bir engel teşkil etmesi hallerinde gerçekleştirilmesini tavsiye ediyoruz."

Özellikle AİHS'nin 6. maddesindeki adil yargılanma hakkı bağlamında önemli ayrıntılar sergileyen bu rapora atıflarda bulunmayı düşünmekteyim. Ancak, daha önceki tarihli ilerleme raporları ile bu istişari ziyaret raporunun Türk yargı sistemi hakkındaki değerlendirmesini kısaca özetlemek isterim.

1) Yargının her üç kanadının (savcılık, avukatlık ve yargıçlık) bağımsızlığı pratikte zayıftır.

a. Hâkimler ve savcılarının idari işlevleri bakımından Adalet Bakanlığı'na bağlı olması,

b. Tayin, terfi, disiplin işleri ve genellikle kariyerlerinin Adalet Bakanı ve Bakanlık Müsteşarının da üye olduğu HSYK tarafından tespit edilmesi,

c. Kurulun bileşiminden ayrı olarak kendi sekreteryaşının olmayışı, idari işler yönünden Adalet Bakanlığı Personel Dairesine ve Teftiş Kuruluna bağımlı oluşu ve Adalet Bakanlığı bünyesinde çalışmasının yürütmenin etkisini arttırması,

d. Hâkimler ve savcılarının görevleri ve mesleki haklarının fonksiyonel ve kurumsal birlikteliği,

e. Hâkimlerin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimlerinde Adalet Bakanlığının etkisi,

f. Baroların disiplin konusundaki kararlarına Bakanlığın itiraz hakkının bulunması ve avukatlar hakkında cezai takibat yapılması konusunda Adalet Bakanlığı'nın yetkili olması, bağımsızlığı zayıflatan öğelerin başlıcalarıdır.

2. Yargı her zaman tarafsız ve tutarlı değildir.

3. Delillerin toplanması aşamasında savcılık kurumu kolluk tarafından yeterli ölçüde bilgilendirilmemektedir. Savcılarının da kolluğu yeterli derecede denetlememesi Türk yargı sisteminin zayıf noktasını teşkil etmektedir.

AİHM Kriterleri

İlerleme raporları ve buna bağlı belgeler hakkında zamanımız kaldığı takdirde daha ayrıntılı bilgiler vermek üzere, yargı sistemi konusundaki Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kriterini açıklamak gerekmektedir. Çünkü İlerleme Raporlarında yargı için aranan nitelikler Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6'ncı maddesinde somutlaşmaktadır.

Avrupa Birliği'nin siyasal organları ile Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, iç hukukumuzun değişik yönlerini, farklı boyutlarını Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kriterlerine göre denetlemeye devam etmektedirler. Avrupa Birliği'nin siyasal organları ile AİHM'nin ortak amacının, ortak standartlara uygun bir hukuk düzeni yaratmak olduğu söylenebilir. Siyasal organların kararlarında çifte standart söz konusu olduğu çokça tartışılan bir konudur. Ancak Mahkeme kararlarına karşı da bu

iddia sık sık ortaya atılmaktadır. Genellikle Mahkeme kararlarında da objektif olma çabasının daha büyük oranda görüldüğünü söyleyebiliriz. Örneğin, bizim DGM'lerde askeri yargıç bulunmasını adil yargılanma hakkının önemli ögesi bağımsız ve tarafsız yargıç ilkesine pek çok kararında aykırı bulan AİHM, İngiltere askeri mahkemeleri (Findlay-İngiltere) ile İngiliz donanma mahkemeleri (Grievess-İngiltere) hakkında da aynı doğrultuda kararlar vermiştir.

AİHM kararlarını kabaca üç bölüme ayırabiliriz.

AİHM kararlarında devlet gücünün kullanılmasından ileri gelen mahkûmiyet kararları vardır. Bu kararlar Sözleşmenin çeşitli maddelerinin ihlali olarak görüldüğü için verilmiştir. Kıbrıslı Rum Loizidou-Türkiye davası gibi...Köy yakma, göçe zorlama olayları, faili meçhul cinayetler gibi.

Yasalardan kaynaklanan mahkûmiyet kararları vardır. Düşünce özgürlüğü, kişi güvenliği, yaşama hakkı, işkence ve kötü muamele yasağı, örgütlenme özgürlüğü, mülkiyet hakkı gibi temel hak ve özgürlüklerin özü ile ilgili yasal düzenlemelerden ileri gelen farklılıklar Türkiye'nin tazminat ödemesine neden olmuştur/olmaktadır. Türkiye, bu yoldaki kararlara engel olabilmek için 7 uyum yasası çıkarmış, Anayasasında değişiklikler yapmıştır. 8. uyum yasası ile küçük bir anayasa değişikliğinin gündemde olduğunu da gazetelerden öğreniyoruz.

AİHM, yargı sistemimiz hakkındaki denetlemesine ise genellikle 6. maddedeki ölçütlere göre yapmaktadır. Üçüncü tür kararlar yargı sistemimiz ile ilgili kararlar olup "adil" yargılanma hakkının ihlali ile ilgili kararlardır. Bu kararları yasalar ile ilgili kararlardan kesin çizgilerle ayırmak her zaman mümkün değildir.

Adil yargılanma hakkı

1. Herkes, gerek medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili nizalar, gerek cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda karar verecek olan, yasayla kurulmuş bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından davasının makul bir süre içinde, hakkaniyete uygun ve açık olarak görülmesini istemek hakkına sahiptir. Hüküm açık oturumda verilir; ancak, demokratik bir toplumda genel ahlak, kamu düzeni ve ulusal güvenlik yararına, küçüklerin korunması veya davaya taraf olanların özel hayatlarının gizliliği gerektirdiğinde veya davanın açık oturumda görülmesinin adaletin selametine zarar verebileceği bazı özel durumlarda,

mahkemenin zorunlu göreceği ölçüde, duruşmalar dava süresince tamamen veya kısmen basına ve dinleyicilere kapalı olarak sürdürülebilir.

2. Bir suç ile itham edilen herkes, suçluluğu yasal olarak sabit oluncaya kadar suçsuz sayılır.

3. Her sanık en azından aşağıdaki haklara sahiptir:

a) Kendisine yöneltilen suçlamanın niteliği ve nedeninden en kısa zamanda, anladığı bir dille ve ayrıntılı olarak haberdar edilmek;

b) Savunmasını hazırlamak için gerekli zamana ve kolaylıklara sahip olmak;

c) Kendi kendini savunmak veya kendi seçeceği bir savunmacının yardımından yararlanmak ve eğer savunmacı tutmak için mali olanaklardan yoksun bulunuyor ve adaletin selameti gerektiriyorsa, mahkemece görevlendirilecek bir avukatın para ödemeksizin yardımından yararlanabilmek;

d) İddia tanıklarını sorguya çekmek veya çektirmek, savunma tanıklarının da iddia tanıklarıyla aynı koşullar altında çağırılmasının ve dinlenmesinin sağlanmasını istemek;

e) Duruşmada kullanılan dili anlama dışı veya konuşma dışı takdirde bir tercümanın yardımından para ödemeksizin yararlanmak."

Avrupa Birliği için bu maddedeki kriterlere uygun bir yargı sistemi adildir, düzgündür, dürüsttür. Aslında hemen söylemeliyim ki, Türk hukukçuları için bu kriterler bilinmeyen şeyler değildir, uğruna mücadele edilmemiş, sayfalarla yazılar yazılmamış ilkeler değildir.

Madde, Türkiye'de "adil yargılanma hakkı" olarak bilinmektedir. "Hakkaniyete uygun yargılama" da denilmektedir. Ancak bunun Fransızca başlıktan alınması nedeniyle bu şekilde tercüme edildiği, aslında İngilizce deyim ile "doğru", "düzgün" ya da "dürüst" yargılanma hakkı olması gerektiği savunulmaktadır.

AİHM'nin Türk yargı sistemine bakışındaki ilk olumsuzluk, iç hukuk yollarının tükenmesinden sonra başvuru yapılması koşulunda yapmış olduğu tolerans ile ortaya çıkmıştır. AİHS norm hükümleri arasında iç hukuk yollarının tüketilmesinin beklenmemesine dair bir hüküm bulunmamaktadır. Bu husus BM Uluslararası Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesinde vardır.

Buna göre, iç hukuk yollarının etkisiz olması ve sonuç vermesinin fazlasıyla gecikmesi olasılığı hallerinde iç hukuk yollarının tüketilmesi beklenmemektedir. AİHM, Türkiye ile ilgili pek çok davada, bu sözleşmedeki hükümden yararlanarak iç hukuk yollarının tüketilmemesini başvurunun reddi için neden olarak görmemiştir. Maddede ideal bir yargılamanın koşulları sıralanmıştır:

1) Yasal, bağımsız, tarafsız mahkeme: "Mahkeme", kanunla kurulan, yürütme organı ve taraflar önünde bağımsız ve tarafsız ve yargılama usulü güvencesine sahip bir makamı ifade etmektedir. Öteki nitelikleri ise "yargısal rol" ve "adli fonksiyona" sahip olmasıdır. Görevine dahil konularda "belli usul izleyerek ve hukuk kurallarına dayanarak" karar verme yetkisine sahip olması gerekmektedir. "Bağımsızlık" başka bir kişi veya organdan emir almamak, özellikle yürütme erki ve davadaki tarafların "etki alanı" dışında olmak şeklinde özetlenebilir.

AİHM, bir mahkemenin bağımsız olup olmadığını araştırırken, üyelerinin atanma ve görevden alınma usulüne, görev süresine, üyelere emir verme yetkisine sahip bir makamın mevcut olup olmadığına, üyelerin her türlü etkiden korunmasını sağlayacak önlemlerin alınıp alınmadığına ve genel olarak "bağımsız bir görünüm" verip vermediğine bakmaktadır.

"Tarafsızlık" davanın çözümünü etkileyecek önyargı yokluğu, özellikle mahkemenin veya mahkeme üyelerinden bazısının taraflar düzeyinde, onların leh ve aleyhinde bir duyguya ya da çıkara sahip olmaması demektir.

"Subjektif tarafsızlık", mahkeme üyesi yargıcın birey sıfatıyla kişisel tarafsızlığıdır. Aksi sabit oluncaya kadar var sayılır. Tarafsızlığından makul şüpheye düşülen yargıcın davaya bakmaktan çekilmesi gerekir.

"Objektif tarafsızlık", kurum olarak mahkemenin kişide bıraktığı izlenim yani hak arayanlara güven veren, tarafsız bir görünüme sahip bulunması, tarafsızlığı sağlamak için alınmış bulunan tedbirlerin organın tarafsızlığı konusunda makul her türlü şüpheyi ortadan kaldırır nitelikte olmasıdır. Burada önemli olan taraflara, ceza davasında özellikle sanığa verdikleri güven hissidir.

2) Davanın makul bir sürede görülmesi.

3) Yargılamanın açık ve duruşmalı olması
a. "Sözlülük"
b. "Yüzyüzelik".

4) Hakkaniyete uygunluk.

a. Silahların eşitliği (kanıt ve karşı kanıtların sunulmuş ve tartışılması, dava dosyasının incelenmesi, iddia, karşı iddia ve mütalaada bulunabilme olanağı, duruşmaya katılma, tanık kabulü, vicahilik)

b. Ceza davasında sanık ile savcının eşitliği.

c. Gerekçeli karar.

5) Susma hakkı.

6) Suçsuzluk karinesi.

7) Sanığın hakları ve güvenceleri.

a. Suçlanmanın niteliği ve nedeninden en kısa bir zamanda haberdar edilmesi.

b. Savunmanın hazırlanması için gerekli zaman ve kolaylıklara sahip olmak.

c. Sanığın kendi kendini savunması yahut kendi seçeceği bir müdafinin veya mahkeme tarafından tayin edilecek bir avukatın yardımından yararlanması.

d. Tanıkların dinlenmesinde hak eşitliği.

Hak Bilinci: Hak Deyince Akan Sular Durur

İnsanoğlu, düşünde, bazı soyut kavramlara sanal görevler yükleyerek; onların anlamını, değerini güçlendirecek özdeyişler üretmenin yollarını da başarıyla kullanmıştır. "Hak deyince akar sular bile durur" özdeyişi de bunlardan biri. Söyleyen güzel söylemesine söylemiş de, akan suyu bile durduracak bu gücün kaynağı nedir? Gelin yanıtı birlikte arayalım:

Ne zaman yabancı kökenli sözcükle biçimlenmiş bir kavramla karşı karşıya kalsam "önce dil" diyerek başlamayı yeğliyorum. Hak (çoğulu hukuk), Arapça hakk sözcüğünden dilimize yerleşmiş; bir ahlâk ilkesi olarak "doğruluğa saygı"yı anlatır. Doğru, düz, gerçek anlamları yanında; Tanrı kavramını karşıladığı da bir olgu. İslâm inanışlarına göre Allah'ın güzel adlarından biri olarak da bilinir; Hakku Ya'lu ve Lâyû'la aleyh (Hak/Tanrı yücedir, ondan yüce bir şey yoktur) hadisinde olduğu gibi. Şair, "Bir zat-ı Hakk'ı (Tanrı'yı) bilirim bir de hakk-ı zat (kişi hakkını)" dizesiyle tanrısal (ilâhi) hak sözcüğünün anlamını yaşamla bütünleştirmiştir.

Yaygın kullanımlar da hak ve hukuk sözcüklerinin Türkçe karşılıklarını da göz ardı etmiyorum: Tüz (düz), tüze, tüzük, töz, pay, ülev(üleş), ok.

Türkler, İslam öncesi şamanist inançla; güç, büyüklük, doğruluk anlamına gelen "ok"(og) sözcüğünden türetilmiş ogan (ugan) sözcüğünü Tanrı kavramı karşılığı (O'na yakışan sıfat) olarak kullanmışlardır. Av ve savaş aracı olarak kullanılan "ok'un biçimsel görünümünden (düz, doğru) ve kullanımından yola çıkılarak sözcük üretme; Türk'ün, o çağda, dünya görüşünün varsılığını göstermektedir. Antalya Toros Dağları Yörüklerinden olan dünya şampiyonu güreşçimiz İsmail'in soyadı Ogan; ne yeni bir yurt ne de yeni kültür ve inançlar aradan 800 yıl geçmesine karşın ogan sözcüğünü unutturamamış. Divan-i Lugat'it Türk'te "ok" sözcüğü mirasta düşen pay (hak) olarak tanımlanmış ve "Angar bir ok teğdi" (ona mirastan bir pay-hak düştü) örneği verilmiştir.

Kaynak olarak yararlandığım dil araştırmacısı da olan rahmetli Yargıtay Üyesi A. Rıza Önder "Hak Sözü'nün Türkçesi" başlıklı ilginç yazısında; (1)Türkçe "ok'un Sümerce, Akadça, İbranice ve oradan da Arapça'ya geçme olasılığından, örneklerle (okka...), söz ederek; hak sözcüğünün Türkçe'nin özelliklerine ters düşmediği için kolaylıkla benimsendiğini ileri sürmüştür.

Günümüzde hak, "bireylerin şu ya da bu biçimde davranması, şu ya da bu ayrıcalıklardan yararlanması için hukuken tanınan yetki, güç, özgürlük, olanak ve herkesten saygı bekleme" anlamında kullanılmaktadır.

Örneğin "doğru ve Güvenli (adil) yargılanma hakkı" dediğimizde; kişinin, yargılamanın doğru ve güvenli yapılmasında çıkar ve yararı olduğu; bu nedenle, buna herkesin özellikle yargıçların saygı göstermesi gerektiği anlatılmak istenir.

Doğru ve güvenli yargılanma hakkında açıklama:

Hak, yalnız nesne (şey) ve davranışlar üzerinde soyut yetki ve çıkar olarak değerlendirilmemeli; o, insanın yaradılışında, özünde var olan öğlesine bir duygudur ki: İnsan haksızlığa uğradığını görürse, kızar, karşı durur, hak bildiği şey için savaşıyor, yılmadan türlü zorluklara katlanır; kazanırsa dirlik mutluluk, kaybederse sıkıntı, üzüntü tinsel (ruhsal) bütünlüğünü etkiler. Bu nedenle hakkın gücü, yasalardan önce insanın doğal yapısının başka bir deyişle insan olmanın özünden kaynaklanır.

Nitekim binlerce yıl öncesinin düşünürü (Herodas), hak kavramının gücünün Tanrısal alandan geldiğini ve insanın özünü oluşturduğunu şu dizelerle anlatıyordu: Hakka kulak ver, zoru unut büsbütün; şu gerçeği koydu Zeus insanlar için: Balıklar, karadaki hayvanlar, uçan kuşlar yiyecek birbirlerini, hak yoktur aralarında çünkü; insanlara ise hak yolladı, odur nimetlerin en büyüğü.

Yıl 1962 Göreve yeni başlamış çiçeği burnunda yargıç, sıcak bir yaz günü bir süre de yürüyerek uyuşmazlık konusu taşınmazın bulunduğu yere gelir. Davacı inceleme ve yargılama yapılabilmesi için gerekli olan tanıklarını getirmemiştir. Bir başka gün yine gelinmesi gerekecektir.

Aylık geliri 950 lira olan yargıç, taşlık ve kiraç nitelikteki taşınmazın değerinin 200 lira olduğunu öğrenince tepesi atar ve davacı köylü yurttaş: - Sen ne utanmaz adamsın, bu sıcakta bizi buraya getiriyorsun tanıtıların bile yok, iki yüz liralık şey için yine gelmek zorunda kalacağız: Önceden bilseydim bu yerin değeri olan parayı sana verirdim bu kadar uğraşa ve zahmete gerek kalmazdı... - Köylü bu deneyimsiz yargıcın sert ve gereksiz sözleri karşısında bir an ezilir, utanır, ancak içindeki hak duygusunun verdiği güçle: - "Hakim bey, ben para pul peşinde değilim hak peşindeyim" yanıtı verir. Utanma sırası deneyimsiz yargıca gelmiştir: Hizmet etmekle yükümlü olduğu köylü yurttaşın gönlünü almaya çalışır.

Çetin Aşçıoğlu
Yargıtay Onursal Üyesi

Yargıç, olan olmuştur deyip bu olayı unutmaz. Okur yazar bile olmayan köylünün kendine öğrettiği hak kavramı ile yurttaş ve hakka saygı bilincini ve duygusunu tüm yargıçlık süresince gönlünde, belleğinde yaşatarak güncelleştirir.

Aynı yargıç sekiz sene sonra: (İşte bir örnek de benden): İki köylü yurttaşın davasının kararını açıkladığımda (otuz seneyi aşkın); kaybeden yan kızarak, biraz da el ve kol sallayarak "hakim bey benim hakkımı bu dünyada vermediniz öteki dünyada yine sizden isteyeceğim" diyerek tepkisini gösterdi. Yargıç(ın) olarak yetkilerimi (ni) iğri ya da doğru kullanacağıma(na) aldırmadan böyle bir diklenmenin altında hak duygusunun, inancının gücü vardı; bana da, (yargıca da) köylü yurttaşın gönlünü alarak bu yürekli davranışa saygı göstermek düştü.

Hakların ve çiğnenmesi durumunda hukuki koruma yolları ve yaptırımlarının yasalarda yer alması güçlü bir güvence; ancak yeterli değil. Bireylerde, yönetici ve yargıçlarda "hak bilinci" (kültürü) gelişmemişse her şey boşuna. Toplumda hukuk devletine ya da hukukun üstünlüğüne karşı yaygın güvensizliğin güçlü nedenlerinden biri de budur. Hakkını arayamayan, alamayan neye alamadığını anlayamayan bireyde hak bilinci giderek gücünü yitirir ya da gelişmez.

Diğer yandan; hak, aranmadığında giderek ya gücünü kaybeder ya da yok olabilir. Sonuçta yasalara ve öngörülen yaptırım ve koruma yollarına karşı kuşku, güvensizlik ve adamsendeci bir toplum kaçınılmazdır:

Kentlerimizde motorlu araçların, yayaların kullanımına ayrılmış kaldırımlara park edilmesi giderek genişleyen yaygın hak çiğnenmesinin (iğrilğin) tipik örneği. Hakkın gerçek sahibi yayaların suskunluğu bir olgu olsa da kınayabilir misiniz? Bir zorbanın tokadına, güç gösterisine ve kamu görevlisinin umursamazlığına katlanabilirseniz bir de siz deneyin derim.

Ankara'nın işlek kavşaklarının birinde yeşil ışık yanınca geçit hakkımı kullanmaya başlamıştım ki, hızla geçen plakasını belirleyemediğim aracın

yarattığı tehlikeden kıl payı kurtuldum. Dönüşte kavşağa benden önce giren kişilerin de aynı tehlike ile karşılaştığını görünce ileride gezinen bir trafik polisinin yanına giderek "ilgi isteminde" bulunduğum da: "Beyefendi, burası Türkiye, sürücüler kurallara uymuyorlar, yeşil ışık yansa da sağınıza ve solunuza bakarak geçin..." yanıtı iki yönlü bir gerçeği yansıtıyordu; zorbalığı ve umursamazlığı.

Sorun, kuşkusuz, trafikle sınırlı değil; toplumun, kamusal alanın yaygın olumsuz görünümü bir olgu. Hakkın (doğruluğun) küçüğü, büyüğü; azı, çoğu; değerlisi, değersiz olmaz; hak haktr "Bana göre bin akçe, size göre bir akçe...". Ne var ki, bazı alanlardaki iğrilikler (hak çiğnenmeleri) bireylerin "tepesinin tasını attırır" düzeye doğru hızla yol almaktadır:

Hekimlik ve yargıçlık; iğriliklerden uzak insana en çok saygı göstermesi gereken mesleklerin başında gelmektedir. Mesleğin kutsallığı "hastanın yaşamı ve sağlığını güvenceye alan haklara ve kurallara üst düzeyde özenden" ve "hak aramanın son kapısında bireyi doğru ve güvenli yargılamadan" geçer. Bu nedenle hekimlerde, özellikle hak konusunda son sözü söyleyecek yargıçlarda "hak bilinci"nin (özekin-kültür) güçlü olması birey ve toplum için bir güvencedir.

Toplumda hak bilincinin yerleşmemesi, hak arama yollarının sağlıklı ve yeterince çalışmaması, bireyleri hukuksal düzenin dışında yollar aramaya yönlendirir. Çoğumuzun yönetsel, sağlık ve de yargısal iş ve işlemlerinde bir tanıdık ya da etik dışı aracı kullanmanın yollarını araması hakkın (doğruluğun) gücünün giderek azaldığı ve kaybolduğunun kanıtı değil mi?

Bir hakkın elde edilip edilmemesi yalnız bireysel bir olay değildir. Hakkın kolaylıkla eninde sonunda alınacağı yolunda yerleşmiş inançlar; üçüncü kişilerin hukuka aykırı davranışlarını önleyici bir işlev yerine getirmekle kalmaz; toplumu yüreklendirerek direnme gücünü artırır.

Bir otelin yapımı sırasında kesilen ağaçlar basında güncelleşmiş ve dava konusu olmuştu. Yerel yargının, ağaçların yalnız yapacak ve odun değerine ilişkin buyruğu, Yargıtay'ın (4.HD.21.6.1944 – 7876/5978) ilginç gerekçesiyle bozulmuştu. Yüksek yargının, ender kararlarından biri olması ve konumuzla yakın ilgisi nedeniyle, gerekçeyi sizlerle paylaşmak istedim:

" Beşiktaş - Ortaköy yolu üzerinde bulunan asırlık çınar ağaçlarının oluşturduğu toplu görünümün yarattığı doğal güzelliğe, bir tanesini dahi keserek,

el atmakla ortaya çıkan zararı ağacın yapacak ve yakacak değeriyle nesnel olarak ölçmek çağımızın çevre ve doğa inançlarıyla bağdaşmaz.

Davacı belediye, belde insanlarının oluşturduğu bir tüzel kişiliktir. Bu nedenle, var olan kültür varlığının yok edilmesiyle oluşan toplum zararını (tinsel-manevi) isteme hakkı vardır.

Bu nitelikteki kültür değerlerinin korunması kadar, şu veya bu nedenle bozulması, zarar görmesi durumunda, hukuka aykırı eylemin yargı önünde hesabının sorulması ve hakkın elde edilmesi o beldede yaşayanların çevreye bağlılığını ve ruhsal bütünlüğünü güçlendireceği de unutulmamalıdır"

Hak ve özgürlükler arasında ilke olarak bir ayırım yapılamaz. Ancak, özgürlükler içinde hak arama özgürlüğü başat durumundadır. Başka bir anlatımla hak arama özgürlüğü tüm özgürlüklerin ve hukuk devletinin güvencesi durumundadır ve tüm özgürlükler gibi hak arama özgürlüğü de kişinin manevi değerleri arasındadır.

Avukat olan kızım bir gün bir sorunu dile getirdi: Hak kavramının ve bilincinin güçlenmesi, hak arama özgürlüğü ile doğru orantılıdır. Bu özgürlük güçlendirilmedikçe, doğrulukların (hakkın) yerini iğriliklerin alması kaçınılmazdır. Ne var ki; hak arama özgürlüğünün kanalları ya yasal düzenlemelerle ya da kamusal alanda kendince (keyfi) davranışları sürdüren yönetici ve yargıçlarca tikanmaktadır.

Memur güvencesi, milletvekilliği dokunulmazlığı konusundaki yasal düzenlemeler hak arama özgürlüğünü kanallarını önemli ölçü de tıkamaktadır:

Anayasa'nın 129. maddesi hukuk ve ceza sorumluluğu

- Yargılama da alınan harçların ağırlığı uygulama biçimi ayrıca adli yardım kurumunun yetersiz kalması...

Bir ülkede avukat yargıçlarda hukukun üstünlüğü

bilinci ve kültürü gelişmemişse, hak arama özgürlüğü potansiyel bir tehlike altındadır. Ülkemiz bugün buna yaşamaktadır. Bugün ülkemizde, Hukuk ve genel kültürden yoksun

yargıç ve avukatların azımsanmayacak çoğunlukta olduğu bir olgudur. Yargılamanın uygun sürede sonuçlandırılması dahil yargıdan şikayetlerinin başında bu olgunun etkisi büyük ölçüde olmaktadır

Nasıl yargıçlar memur kimliğini özümsemişlerse; avukatlarımız da, çoğun, "iş takipçisi" konumunda çalışmayı yeğlemektedirler. Oysa, bilgi ve beceri olmadan avukatlık yapmak olanaksızdır, yapılırsa iş takipçisi konumu aşılamaz.

Yargıçlara gelince; yargıç kimliği oluşmamış yargıçlarda hak bilincinin oluşması da beklenmemeli. Yargıç kimliğinin oluşması için, bu gün koşulların oluşmadığı da bilinmelidir.

Tanrıya dua edin; sizi yargıç kimliğini kazanmamış ya da kaybetmiş memurlaşmış bir yargıç önüne çıkartmasın.

Bitirirken bir hukuk ustası rahmetli Prof. Dr. Hıfzı Veldet Velidedeoğlu' nun "Hukuk bütün bir yaşamı düzenleyen bir disiplindir; o nedenle yaşamı bilmeyen bir hukukçunun teknik hukuk bilgisi benim için bir değer ifade etmez" sözleri yarının genç hukukçularının belleklerinden yerleşmesini dilerim. Bu, sizlerin çalışma güvencesi olacağı gibi, hak kavramını soyut bir kavram olmaktan çıkıp somutlaştıracaktır.

(1) Yargıtay Dergisi, 1989, sayı; 1-2, sh:129

Bu konferans, Çankaya Üniversitesi Hukuk Araştırma, Danışma ve Uygulama Merkezi tarafından 5 Mayıs 2004 tarihinde düzenlenmiştir.

İnfaz Hukuku ve Uygulamada Doğurduğu Sonuçlar

Türkan Güven
Yargıtay 1. Ceza Dairesi
Onursal Başkanı

Türk Ceza Kanunu'nun değiştirilmesi söz konusu olan bu günlerde, birçok kadın derneklerinin, görsel ve yazılı basın üzerinde durduğu "Töre Cinayeti" üzerinde konuşmayı uygun buldum.

Türkiye'nin bütün bölgelerinden gelen adam öldürme davalarıyla ilgili dosyaları Yargıtay 1'nci Ceza Dairesi'nin incelediği bilinmektedir. Bu incelemelerde gözlemlediğimiz bir husus Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde kız çocuklarının evlenmeleri hususunda ailelerin

büyük baskısının olması ve namus meselesi yapılmıştır.

Mahalli örf ve adetlere titizlikle riayet edilmesi ve çevrenin baskısının çok fazla olması nedeniyle bir kız çocuğunun, genelde ailenin isteği dışında bir başkasıyla evlenmesine izin verilmemektedir. Bu tür bir evlilikte, mutlak suretle ailenin verdiği ölüm karar, ailenin yaşı en küçük çocuğu vasıtasıyla yerine getirilmektedir.

Namus meselesi nedeniyle öldürme olaylarında, öldürme sebepleri var mı, ayrı ayrı değerlendirilmekte ve bunun vehameti mahkemece takdir edilmektedir. Uygulamada örnek vermek gerekirse, zorla kaçırıp ırza geçen gencin öldürülmesinden ötürü faile verilecek ceza, Türk Ceza Kanunu'nun 51'nci maddesinin 2'nci fıkrasında yer alan, ağır tahrik sebebiyle 2/3 oranında indirilebilir.

Kız çocuğunun öldürülmesinde, zorla kaçırılan ve taciz edilen kız çocuğu esasen mağdur edilmiştir. Haksızlığa uğrayan kişidir. Haksız bir hareket yoktur. Onu öldüren failin cezasında herhangi bir indirim yapılamaz. Bu hususta kanunda bir noksanlık, uygulamada adil olmayan bir aksaklık yoktur.

Namus cinayeti diyerek indirim sebeplerinin ortadan kaldırılması bütün davalar için söz konusu olamaz. Önümüze öyle davalar geldi ki, ağır tahrik sebebiyle Türk Ceza Kanununun 51/2'nci maddesinin uygulaması ile verilen ceza dahi vicdanımızı sızlatmıştır.

Örnek olarak iki davadan bahsetmek isterim.
1- Karadeniz Bölgesi'nden gelen bir davada, babasını öldüren bir kız evladına Türk Ceza Kanununun 450/1, 51/2 ve 59'ncu

maddeleriyle 20 yıl ağır hapis cezası verilmiştir. Bu ceza sanığa verilecek en az ceza idi. Olay şöyleydi:

Maktul babanın 3 kız evladı vardı, önce ilk kız ile karı-koca hayatı yaşayıp onu kocaya verir, sonra ikinci kızıyla aynı ilişkiyi yaşar, evlendirir, üçüncü kızı olan sanıkla da aynı ilişkiye girer, uzun süre devam eden bu ilişkiden ötürü kimseye derdini anlatamayan ve çaresizlik içinde kalan sanık babasını öldürmeye karar verir ve babasını av tüfeğiyle ateş ederek öldürür. Zanlı meşru müdafaa kurallarını bilmeyip babasını maruz kaldığı ağır tahrik altında taammüden öldürmüştür.

Uygulama Türk Ceza Kanunu'nun 450/1-4, 51/2 ve 59'ncu maddeleriyle 20 yıl ağır hapis. Karar Türk Ceza Kanununun uygulanması bakımından doğru, ancak, bu kararı onama kararını vermek beni çok üzmüştür.

2- Elazığ bölgesinden gelen bir davada, sanık, iki evladı olan bir anne. Kız çocuğunun namusunu korumak için oğlunu öldürmekten yargılanır, aynı cezayı alır. Olay, sanığın oğlu olan maktul, kız kardeşi ile ilişkiye girmek ister, kızını korumak isteyen anne, kızı bir süre teyzesine ve dayısına gönderir. Geçici olarak aldığı bu tedbirler sonuç vermez. Maktul ağabeyin eve dönen kız evladının ırzına yönelik saldırılarını önleyemeyen anne, oğlunu öldürmeye karar verir, sabah namazını kılar, Allah'tan kendisini bağışlaması için duasını yapar ve uyumakta olan oğlunun başını balta ile vurarak ikiye ayırır. Uygulama maddi hukuk açısından doğru.

Bu gibi namus davalarında Türk Ceza Kanununun 51/2 maddesi ile cezalar asgari oranda indirilmekte. Bu arada 4928 sayılı kanunla 2003 yılında ilga edilen Türk Ceza Kanununun eski 462'nci maddesinde özel bir indirim sebebi de namus davalarında söz konusudur.

a) Zinayı icra halinde, gayrimeşru münasebette bulunduğu esnada suçüstü yakalanmaları.

b) Zina yapmak, gayri meşru münasebette bulunmak üzere bulunmaları.

c) Henüz zina yapmış veya gayri meşru münasebette bulunduğu zevahire göre şüphe edilmeyecek surette görünen karı, koca, kız kardeş, furuğ ile bunların müşterek failine karşı, Karı-koca, usulden biri, erkek veya kız kardeş tarafından öldürme fiili işlenirse, faile verilecek ceza 1/8'e indirilir ve ağır hapis, hapis

cezasına çevrilir. Müebbet ağır hapis yerine 5 ila 10 seneye kadar hapis cezası verilir. Bu maddede uygulamada zorluk çekilen misal ile açıklayayım. Zina veya gayri meşru ilişki, çok özel şartlarda yukarıda sayılmıştır. Dikkati çeken ve adil olmayan husus, bir baba, geç vakit eve geç geldi, evde yatak odasında kızını bir genç ile zina yaparken yakaladı ve öldürdü. 462'nci maddedeki indirimden istifade ederek, 450/1'den başlayan idam cezası yerine 5 sene hapis cezası verilecektir. Aynı olayda süjeler değişsin. Bir kız çocuğu eve geç vakit geldi, evde babasını veya annesini zina yaparken yakaladı ve öldürdü. Bu maddedeki özel indirimden istifade edemez, ancak Türk Ceza Kanununun 51/2 maddesi ile indirim yapılabilir, Türk Ceza Kanununun 450/1, 51/2 ile verilecek ceza 24 yıl ağır hapis.

Kısaca bir cümle ile özetlersek, baba zina halindeki kızını öldürürse 5 yıl hapis, kız çocuğu zina halindeki babasını veya annesini öldürürse 24 yıl ağır hapis.

Düzenlemenin ne kadar çelişkili olduğu meydanda ki Türk Ceza Kanunu'nun 439'ncü maddesinde namusla ilgili öldürme olayında özel bir düzenleme bulunmaktadır: Zorla kaçırma sırasında kaçırılan kimse ölürse faile müebbet ağır hapis cezası verileceği yolundadır. Bu maddede namusa ilişkin davada failin en ağır şekilde cezalandırılması düzenlenmiştir. Burada Türk Ceza Kanununun 434'ncü maddesine de kısaca değinmek isterim. Bu madde ile kadınlar, korunmaktadır. Uygulamada genelde, gençler askere gitmeden ailesinin rızası ile yaşı küçük kızlarla evlendirilmekte sonra, başlık parası gibi nedenlerle şikayetçi olunmaktadır. Bu maddedeki evlenme mağdurenin rızasına bağlıdır, aile tarafından başlıkta anlaşılmazsa, yaşı küçük kız çocuğu kaçmakta, şikayet konusu olunca evlilikleri resmi olarak yapılmaktadır. Bu evliliği mağdure rıza göstermezse, sanık cezasını çekmektedir

Mahalli örf ve adetlerin ağırlık kazandığı memleketimizde, kaçırılan kızın başkası ile evlilik şansı da kalmamaktadır.

Cezaların İnfazı ve Şartla Salıverme önce "Şartla Salıverme" kurumunun hukuki niteliğinin açıklanmasında fayda var.

Yerleşmiş yargısal kararlarda vurgulandığı gibi özgürlüğü bağlayıcı ceza ile hükümlendirilen kişinin cezasının yasa koyucu tarafından belirlenen bir kısmının iyi halli olarak tamamlanması, diğer bir anlatımla suç işlemekten pişman olduğunun

belirlenmesi cezanın tamamını çekmeden topluma kazandırılmasının, hem kendi , hem de toplum yararına olacağını göstermesi halinde kalan süreyi dışarıda geçirmesi, topluma uyum sağlaması hedeflenmiştir.

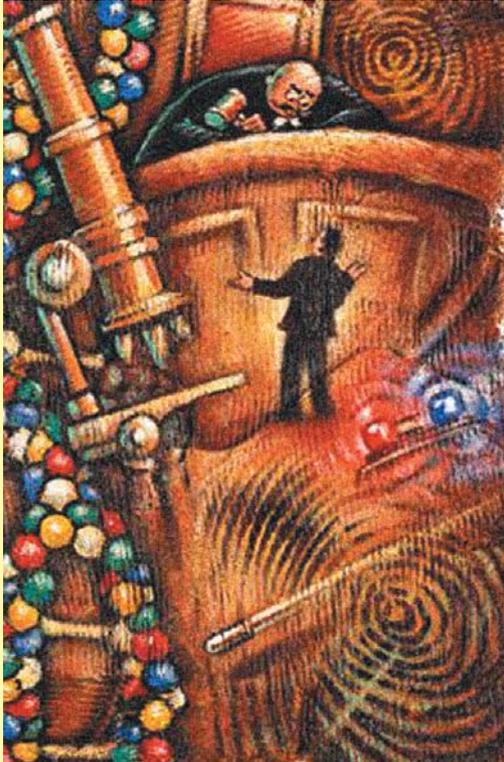
Bu düzenleme 13/7/1965 tarihli 647 sayılı kanunun 1.6.1978 tarihli 2148 sayılı yasa ile eklenen ek ikinci madde, Türk Ceza Kanununun 17'nci maddesinde düzenleme yapılmıştır. 13/7/1965 tarih ve 647 sayılı cezalann infazı ile ilgili yasada sık sık değişiklikler yapılmış, yeni hükümler getirilmiş, 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun infazla ilgili bazı maddeleri kaldırılmış uygulamada duraksamalara ve aksamalara neden olmuştur.

Cezalandırma veya cezalandırmama yetkisi devlete ait olup, bu konuda kurallar koyma yetkisinin yasa koyucu tarafından kullanılacağı doğaldır. Bu yetkinin kullanılmasında toplumdan kaynaklanan bir gereksinim olmalı ve bu gereksinimin giderilmesinde, "insan haklarına saygılı hukuk

devleti ilkesi" bunun sonucu olarak da adalete uygunluk, yasalar önünde eşitlik olmalıdır. Hukuk ile yasa ayrı kavramlar olup, hukuk normları yalnızca yasalardan ibaret değildir. "Hukuk" birlikte yaşayan insanların birbirleriyle olan ilişkilerini düzenleyen hukuk normlarının bütünüdür. Yasa normları hukuk normlarının bir bölümünü oluşturmaktadır.

Bu nedenlerle yapılan düzenlemelerin ne kadar hukuka uygunluğunun bulunduğunu, ne kadar adil olduğu yolunda değerlendirmelerde bulunmanız için, konu da çok teknik olduğundan örneklerle açıklamada bulunmak istiyorum.

1) 647 sayılı kanunun 19'ncü maddesi (Şartla Salıverme)

Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından ölüm cezalarının yerine getirilmemesine karar verilenler 30 yıllarını, müebbet ağır hapis cezasına hükümlüler 20 yıllarını, diğer şahsi hürriyeti bağlayıcı cezalara mahkum edilmiş olanlar, hükümlülük süresinin 1/2'sini çekmiş olup da tüzüğe göre iyi halli hükümlü niteliğinde buldukları takdirde, talepleri olmasa dahi şartla salıverilirler.

2148 sayılı kanunla eklenen ek ikinci madde: Hükümlülerin, yarı açık veya açık ceza evlerine gitmeye hak kazananlar için anılan müesseselerde kaldıkları her ay için 6 gün, 19'ncü maddenin 1-2-3'ncü fıkralarına göre tespit edilecek şartla salıverilme tarihlerinden indirilmek suretiyle şartla salıverilirler.

Ek 2'nci Madde 18'nci Fıkra: Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından ölüm cezalarının yerine getirilmemesine karar verilenler hakkında, bu maddedeki indirim hükümleri uygulanamaz.

Örnek:

- İdam cezasını Türkiye Büyük Millet Meclisi onaylamazsa cezaevinde 30 yıl kaldıktan sonra şartla tahliye hak kazanır. Türk Ceza Kanununun 17'nci maddesine göre bihakkın tahliye süresi 40 yıl
- Müebbet ağır hapis cezası için cezaevinde kalması gereken süre 647/19'a göre 20 yıl.
- Ek 2'nci madde ile ayda 6 gün indirileceğinden 16 yıl 15 gün cezaevinde kaldıktan sonra şartla salıverilecektir, bihakkın tahliyesi 36 yıl üzerindedir.

24 yıl ağır hapis cezasına mahkum olmuş kişi için, uygulama 647/19 ile 1/2'si indirildiğinde 12 yıl. 2148 ek 2 ile ayda 6 gün indirildiğinde 9 yıl 4 ay 6 gün süre ile ceza evinde kaldığında tahliye edilmektedir.

2) 3713 sayılı Terörle Mücadele Yasasının geçici 1/9 Maddesi 8/4/1991 tarihine kadar işlenen suçlar sebebi ile

a) Verilen ölüm cezaları yerine getirilemez. Bu durumda 647 sayılı cezaların infazı hakkındaki kanunun 19'ncü maddesine göre çekmeleri gereken cezanın 10 yılını,

b) Müebbet ağır hapis cezasına hükümlü olanlar, çekmeleri gereken cezaların 8 yılını,

c) Diğer şahsi hürriyeti bağlayıcı cezaya mahkum edilmiş olanlar hükümlülük süresinin 1/5'ini çektikleri takdirde, iyi halli olup olmadıkları aranmaksızın ve talepleri olmasa da şartla salıverilirler.

Haklarında 647 sayılı cezaların infazı hakkında kanunun ek 2'nci maddesindeki indirim uygulanmaz.

Örnek:

- İdam cezasına hükümlü olanlar 10 yıl,

- ii) Müebbet hapse mahkumlar 8 yıl,
- iii) 24 yıl ağır hapse mahkum olanlar, bu sürenin 1/5'i olan 4 yıl 24 gün cezaevinde kaldıkları takdirde şartla salıverilir.

Burada önümüze 2-3-4 müebbet ağır hapis cezasına mahkum olanlar, yine 2-3-4-5 defa idam cezasına mahkum olanlara ne gibi uygulama yapılacağı çıktı.

Birden fazla müebbet ağır hapis cezasına mahkum olanlara Türk Caza Kanununun 70'nci maddesine göre 2'nci müebbet ağır hapis için hücre hapis cezası verilmektedir. 3713 sayılı yasada ise hücre hapis cezaları için bir hüküm getirilmemiştir.

Bu nedenle müebbet ağır hapis cezası bir de olsa, bir kaç tane de olsa 8 yılını cezaevinde geçiren kişi şartlı tahliye edilmiştir.

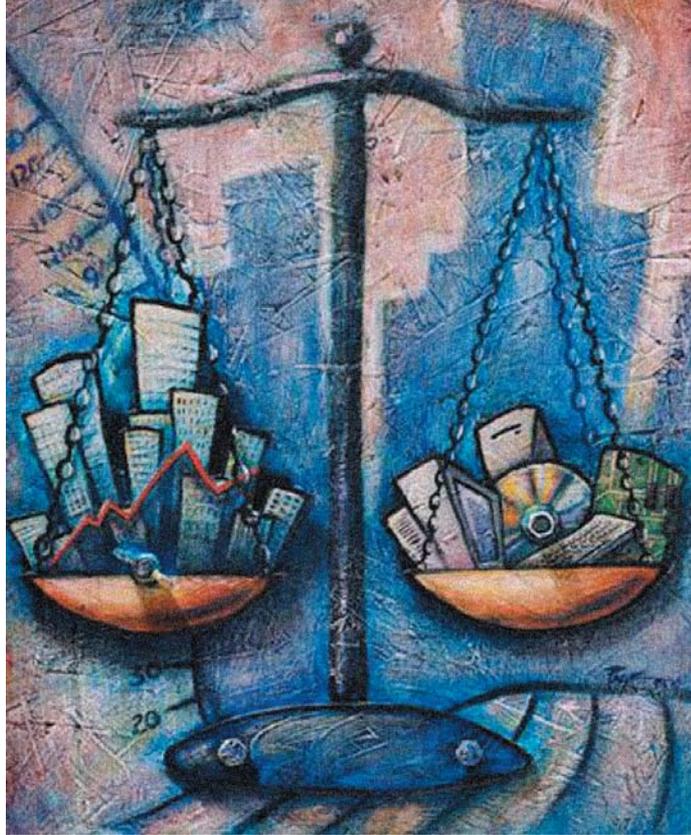
Birden fazla idam cezasına mahkumiyette her bir idam cezası için, 10 yıl cezaevinde kalması gerektiği görüşüne varılmıştır. Önümüze gelen davalarda aşağıda işaret edeceğim 12 idam, 7 idam, 5 idam cezasını içeren ilamlar gelmiştir. Yargıtay 1'nci Ceza Dairesi her bir idamın 10 yıl üzerinden 12 idam ise 120 yıl ağır hapis cezası olan hürriyeti bağlayıcı cezaya çevrildiğini kabul etmiştir. Aynı neviden hürriyeti bağlayıcı cezanın içtiması, Türk Ceza Kanunu'nun 77/1 maddesine göre yapılması ve 36 yıl ağır hapis cezasının infazı gerekmektedir. Bu husustaki karar oy çokluğuyla alınmıştır.

Karşı görüş ise, idam cezasının insan hayatına son veren bir ceza olması nedeniyle, 1 idam ile 2-3 idamın infazı aynıdır, kişi bir kere asılarak öldürülür, bu nedenle kaç idam cezası olursa olsun, cezaevinde sadece bir kere 10 yıl kaldıktan sonra şartla tahliyesi gerekir görüşüdür. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın itirazı üzerine Ceza Genel Kurulu çoğunluk görüşünü teyit etmiştir.

3) 4616 sayılı yasa ve 4758 sayılı yasa ile değiştirilmesi:

1- Verilen idam cezaları yerine getirilmez. Bu durumda olanlar, haklarında tabii oldukları kanunlardaki infaz hükümleri aynen uygulanır.

2- Müebbet ağır hapis cezasına hükümlü olanların veya şahsi hürriyeti bağlayıcı cezaya mahkum edilenlerin infaz hükümlerine çekmeleri gereken toplam cezalarından 10 yıl indirilip, indirim verilen her bir ceza için ayrı ayrı değil, toplam ceza

üzerinden bir defaya mahsus yapılır.

Örnek:

a) İdam cezası için infaz; hükümlü, 647 sayılı kanunun 19'ncu maddesine göre, 30 yıl cezaevinde geçirdiği takdirde şartla salıverilir.

b) Müebbet ağır hapis cezası için infaz hükümlerine göre, mahkumun cezaevinde geçirmesi gereken sürenin, 647/19'un ek 2 maddesi uygulandığında 10 yıl 15 gün olduğunu belirtmiştik. Bu süre üzerinden 10 yıl indirildiğinde hükümlünün, 6 yıl 15 gün cezaevinde kalması yeterli olmaktadır. Müebbet ağır hapse mahkum olan bir kişi 4616 ve 4758 sayılı yasalar gereğince 6 yıl 15 gün yattığı takdirde şartla salıverilecektir.

c) 24 yıl ağır hapis cezasına mahkum olan hükümlünün, 647/19 ve ek 2'ye göre cezaevinde geçirmesi gereken süre 9 yıl 4 ay 6 gün idi. 4616 ve 4758 sayılı yasa ile de 10 yıl indirileceğinden, 24 yıla mahkum olan bir kişi cezaevine hiç alınmayacaktır.

Bu kanunu uygulayarak, 30 gün içerisinde tahliyeleri yaptığımızda, Konya'nın bir köyünden, öldürülen bir gencin babası, yazdığı mektupta kanunu uygulamaktan başka sorumluluğumuz

olmamakla beraber bizi suçlamış, oğlunu öldüren ve 20 yıla mahkum olan kişiyi, 3-5 ay içinde karşısında kahvede otururken veya şapkasını sallayarak nispet yapar gibi çevrede dolaştığını gördüğünde kapıldığı üzüntüyü aktarmıştı.

Ancak hatırlanacağı gibi o günlerde bu yasanın olumsuzluğu hakkında çok konuşulmuş, basın üzerine düşen görevi yapmış, Sayın Cumhurbaşkanı ilk defa yasayı iade etmiş fakat sonuç değişmemişti.

4) 4771 sayılı yasa Madde 1, Savaş ve çok yakın savaş tehdidi hallerinde, işlenmiş suçlar için öngörülen idam cezaları hariç olmak üzere, 1/3/1926 tarihli ve 765 sayılı Türk Ceza Kanunu 7/1/1932 tarihli 1918 sayılı Kaçakçılığı Men ve Takibine Dair Kanun ile 31/8/1956 tarihli 6831 sayılı Orman Kanunu'nda yer alan idam cezaları müebbet ağır hapis cezasına dönüştürülmüştür.

Şu kadar ki;

a) Türk Ceza Kanunu'nun 47, 50, 51, 55, 59, 61, 62, 64, 65, 66, 102, 112, 451, 452, 462, 463'ncü maddeleri ile 7/11/1979 tarihli 2253 sayılı Çocuk Mahkemelerinin, kuruluş, görev ve yargılama usulleri hakkındaki kanunun 12'nci maddesinin idam cezasına ait hükümleri,

b) 13/7/1965 tarih ve 647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkındaki Kanununun 19 ve ek 2'nci maddeleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından, ölüm cezalarının yerine getirilmemesine karar verilenlere ilişkin hükümleri saklıdır.

Bu kanun hükümlerine göre, idam cezası, müebbet

ağır hapis cezasına dönüştürülen terör suçluları hakkında cezaların infazı hakkındaki kanun ile 17/4/1999 tarih ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun şartla salıvermeye ilişkin hükümleri uygulanmaz. Bunlar hakkında müebbet ağır hapis cezası ölünceye kadar devam eder.

Örnek:

i) A şahsı oğlunu öldürmekten Türk Ceza Kanununun 450/1 maddesi ile idam cezasına mahkum olmuştur, cezasında kanuni takdiri indirim sebebi uygulanmamıştır. 4771 sayılı yasanın 1/A maddesi ile idam cezası müebbet ağır hapis cezasına dönüştürülmüştür.

ii) B şahsı oğlunu tahrik altında öldürmekten Türk Ceza Kanununun, 450/1 ve 51/1 maddeleri uygulanarak müebbet ağır hapis cezasına mahkum olmuştur.

iii) C şahsı terör suçu nedeniyle 4771 sayılı yasanın B bendinin son fıkrasına göre müebbet ağır hapis cezasına mahkum olmuştur.

Birinci halde 4771 sayılı yasanın 1/A maddesine göre verilen müebbet ağır hapis cezasının infazı 647/19 maddesi uygulanarak Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin onaylamadığı hallerdeki infaz hükmü uygulanacağından 30 yıl cezaevinde kaldığı takdirde şartla tahliyeye hak kazanacaktır.

İkinci durumda Türk Ceza Kanununun 450/1 ve 51'nci maddelerinin uygulanmasından ötürü hükümlü, 647 sayılı kanunun 19 ve ek 2'nci maddesine göre 16 yıl 15 gün cezaevinde kaldığı takdirde, şartlı tahliyeye hak kazanacaktır.

Üçüncü durumda ise terör suçu nedeniyle verilmiş olan müebbet ağır hapis cezası, ölünceye kadar devam edecek ve şartla salıvermeye ilişkin hükümlerden istifade edemeyecektir.

Görülüyor ki, infazı farklı olan üç türlü müebbet ağır hapis cezası söz konusudur.

Son olarak üzerinde durmak istediğim konu, son günlerde basında okuduğumuz tahliyelerle ilgili yargısal kararlar; 3 idam, 1 müebbet, ve 36 yıl ağır hapis cezasına mahkum olan bir hükümlü için 3713, 4616, 4758, 4771 sayılı yasaların uygulanması istendiğinde, 3713, 4616, 4771 sayılı yasalar ile 647 sayılı yasanın 19/1, ek 2'nci maddesinin 8'nci fıkrası hükümleri özetlenmiş ve Türk Ceza Kanunu'nun 17'nci maddesinin 2'nci fıkrası, Ceza Muhakemeleri Kanununun 402, 405 ile Türk Ceza Kanunu'nun 2/2 maddeleri birlikte değerlendirilmiştir.

İnfazda uygulanacak yasalar tümü ile dikkate alınarak lehe olan hükümler belirlenmelidir. Yasaların lehe olanları ile karma bir yasa uygulanmasının söz konusu olamayacağı, Yargıtay 1'nci Ceza Dairesinin ve Yargıtay Ceza Genel Kurulunun emsal kararlarına değinilerek, 3713 sayılı yasanın tümüyle sanık lehine bir infaz hükmü getirmiştir.

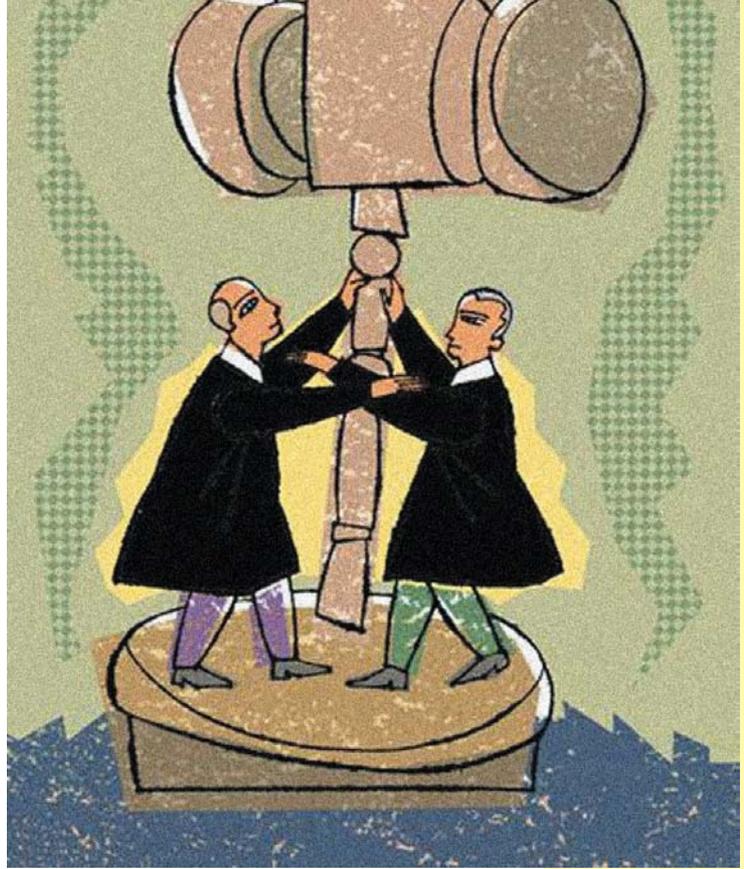
3713 sayılı yasanın 1/A maddesi ve 647 sayılı kanunun 19'ncü maddesine göre, idam cezasına mahkum olan hükümlüler cezaevinde 10 yıl geçirdikleri takdirde şartlı salıverilmektedir. Artık hükümlü hakkında ölüm cezası kalmamıştır. Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından ölüm cezalarının yerine getirilmemesine karar verilenler için uygulanması gereken 647 sayılı yasanın 19 ve Türk Ceza Kanunu'nun 17'nci maddesinde belirtilen statü içine girmiştir. Ortada ölüm cezası kalmamıştır. 4771 sayılı yasanın 1/A maddesiyle ölüm cezası müebbet ağır hapis cezasına dönüştürülmekte.

1/A maddesinin a ve b bentlerinde de, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından ölüm cezalarının yerine getirilmemesine karar verilenler hakkındaki mevcut hükümler saklı tutulmuştur.

Sonuç olarak yasaların her biri kendi bütünlüğü içinde değerlendirilerek, lehe olan yasanın belirlenmesi kuralı ve Türk Ceza Kanunu'nun 2/2 maddesine göre, lehe olan yasa 3713 sayılı yasa kabul edilmiştir.

Bu kararın aksine bir kabul ile 2003/3087 esas, 2004/176 sayılı karar verilmiştir. Bu kararda hükümlü, 1 2 kez idam, 20 yıl ağır hapis, 5 yıl hapis ve 25 bin Türk Lirası ağır para cezasına mahkum olmuştur.

Bu kararda, 4771 sayılı yasanın 1/A maddesi uygulanarak ilk idam cezası müebbet ağır hapis cezasına dönüştürülmüş ve diğer idam cezalarının aynı yasanın "B" bendi gereğince hücre hapis cezası verileceği, bundan sonra 3713 sayılı yasanın uygulanacağı vurgulanmıştır. Türk Ceza Kanunu'nun 2/2 maddesi gereğince, 4771 ile 3713 sayılı yasaların birlikte uygulanacağı geniş bir şekilde açıklanmıştır.

Yukarıda özetlendiği gibi ilk karara aykırı bir gerekçe ile, değişik karar Cumhuriyet Başsavcılığı'na itirazla Genel Kurula götürülmüştür. Ceza Genel Kurulu'nda incelenen kararda, ilk uygulama isabetli bulunmuştur. Bu karar gerekçelerini içeren örnek kararlar elimde.

Yukarıda özetlemeye çalıştığım yasalara göre, yapılan uygulamalar, ne kadar isabetli bilemiyorum, ancak, çoğunluk kararlarını Ceza Genel Kurulundan geçirerek uygulamada eşitliği sağlamaya, istikrarı yakalamaya çalıştık.

Bu kadar sık değişen infaz yasaları ile Türk Ceza Kanununda suç için gösterilen hürriyeti bağlayıcı cezanın infazda etkili, sonuçta caydırıcı, o kişiyi topluma kazandıran etkinliği olup olmadığı ve özellikle adil olup olmadığını takdirlerinize sunarım.

Bu konferans, Çankaya Üniversitesi Hukuk Araştırma, Danışma ve Uygulama Merkezi tarafından 8 Nisan 2004 tarihinde düzenlenmiştir.

Bir Kurgusal Duruşma Yarışmasının Ardından

Candost Delikanlıoğlu
Çankaya Üniversitesi
Hukuk Fakültesi
Öğrencisi

Sadece şekli hukuk öğrenmek, aslında ülkemiz adalet yapısında varolan aksaklıkların pek çoğunun, tekrarlanarak yenilenmesinin temel sebebidir. Fakülte sıralarında pozitif anlamda hukukun hemen hemen tüm mevzuat düzenlemesini öğrenen kimseler, yargı alanında görev almaya başladıklarında otomatikleşmiş birer uygulayıcı olmaktan öteye gidememektedirler. Ülkemiz yüksek yargısında dahi uzun yıllar görev almış hukukçular, pozitif ve şekli anlamdaki bilgilerinden şüphe duyulmasa da, kendi adalet duygularıyla somut norm düzenlemesi arasında sıkışıp kalmakta ve tereddütsüz olarak, adil olmadığına inandıkları bu normun uygulanmasını gerçekleştirmektedirler.

Hukuk Fakültesi mezunları yalnız yargı alanında da görev yapmamakta, yasama meclisi üyelerinin pek çoğu da hukuk fakültesi mezunlarından oluşmaktadır. Bu bağlamda, gerçeğe yaklaşan adalet duygusunu ve aklını kullanmaktan yoksun yetişmiş hukukçular, yasa yaptıkları aşamada da adalet kavramını hemen hiç dikkate almadan hareket edebilmektedirler. Sorun daha suyun kaynağından başlayıp, uygulamaya kadar yansımakta ve böylelikle toplumun hukuka saygı ve güveni de temelden sarsılmaktadır. Toplumun hukukla olan legal ilişkilerinin temelinde küçük dinamikler yerleştirmeye benzeyen bu işlem, yani yalnız "şekli hukuk öğretisini" benimsemek, devam ederek tekrarlandıkça sorun çığ gibi büyümekte ve sosyolojik problemlere de zemin hazırlamaktadır. Yasamadan başlayarak yargısal alana sirayet eden sorun, yargısal tikanıklıklara yol açmakta ve böylece toplumun genel ahlakına kadar dış geçirebilmektedir. Çünkü toplum, adaletin sağlanması yoluyla vicdanını rahatlatamamakta ve böylece kendi hukukunu kendi bulma yolunu seçmektedir. Toplumun temel değerleriyle örtüşmeyen, yalnızca görsel manada varolan pek çok yasa, yasama meclisi nüfusunun en kalabalık kitlesi olan hukukçuların, bu bağlamda kayıtsız kaldıklarının göstergesi olarak su yüzüne çıkmaktadır.

O halde netice olarak varılması gereken yargı, mevcut sistemde varolan bazı eksiklikleri ortadan kaldırmak için, adalet duygusu ve adaleti sentezleyebilen ve bu çerçevede dahilinde, yasaları adilce işleten ve yaratan hukukçuları yetiştirmek olmalıdır. Öğretimi bu yöne çekmek ise, henüz üniversite sıralarında olan hukuk öğrencilerini,

soyut patinaj alanından çekerek, pratik ve somut olan görsel ve sorunsal alana taşımakla mümkün olabilecektir. Yalnız mevzuatı öğrenmekle kalmayıp bunun ne şekilde uygulandığını da gören hukukçu, henüz kendini tam olarak şekillendirmemişken, uygulamada doğan sorunları ve boşlukları görebilecek ve bu bağlamda düşünceler üretebilecektir. Aksi halde, sadece teknik anlamda hukuk kodeksine hakim olan bir hukukçu, mevcut sisteme ayak uydurmak yolunun dışına çıkamayacak ve tikanıklık çemberindeki yerini alacaktır.

Hepimizin bildiği gibi, ülkemizdeki hukuk fakülteleri de teorik ağırlıklı eğitim vermekte; öğrenimin birinci basamağından itibaren öğrenciler, pozitif hukuk düzenlemesinin temellerini öğrenmeye çalışırken, uygulama alanında beceri geliştirme şanslarını da büyük oranda yitirmektedirler. Neticede mezun olan hukukçular, mevcut sistemin ajanları haline gelmekte ve onu yenileyerek düzeltmek yerine ona uyum sağlamaktadırlar. Çünkü öğretilen, yalnız pozitif olan normun uygulanması işidir. Yani teknik anlamda, emekli olan hakimlerin ve savcılarının yerine bunların yenisi getirilmekte, sistemin çıkmazları irdelenerek bunların düzeltilmesi işi. daha sonraya itilmektedir.

Yukarıda yapılan açıklamalar ışığında doğan ihtiyaç şudur: Şekli anlamda hukuku öğrenirken, hukukun temel sorunlarını da göz ardı etmeyen, bu sorunları daha fakülte sıralarında farazi de olsa yaşayabilen ve yalnız norm düzenlemeyi değil, adalet duygusunu da referans alabilen hukukçular yetiştirmek.

İşte kurgusal duruşma yarışmaları da bu ihtiyacın giderilmesi yönünde yapılan araçsal çalışmalardan biridir. Öğrencilerin teorik bilgilerini pratik alana yansıtılmalarına izin veren bu çalışmalar, hukukun benimsediği tüm kural düzenlemeleri ve usul hükümlerine bağlı kalınarak yapılmakta ve böylece hızlı bir öğrenme ve araştırma sürecine de başlangıç vermektedir. Elbette, yukarıda üzerinde durulan geniş kapsamlı ve sosyolojik ayaklara da basan bu sorunun, kesin çözümüne ulaşmanın tek yolu yarışmalar olmasa da, sorunun çözümünde başvurulan en önemli uygulamalardan birisi kurgusal nitelikli, hukuk yarışmalarıdır. Aslen Anglo-Sakson hukuk sisteminin bir parçası olan kurgusal duruşma yarışmaları, ülkemizde de kimi zamanlarda organize edilmektedir. ELSA, tam açılımla "The European Law Students Association" 24-25 Nisan 2004 tarihlerinde böyle bir organizasyona imza attı. Ankara adliye sarayında gerçekleştirilen yarışmada, Ankara, Atatürk, Bahçeşehir, Çağ, Çankaya, Dokuz Eylül, Galatasaray, İstanbul, Kırıkkale ve Marmara

üniversiteleri birbirleriyle mücadele ettiler. Bankacılık ve ticaret hukuku ile ilgili bir problemi, hem davacı hem de davalı olarak takımlar halinde savunmaya çalışan öğrencilerin bu uğraşları, savlarını desteklemedeki başarıları, ikna etme kabiliyetleri ve sözlü sunumlarındaki bütünlük ile soru yanıtlama mütakabiliyetleri açısından jüri üyelerince değerlendirildi. Öğrencilerin, sözlü aşamada elde ettikleri puanlar, yazılı aşama puanlarına eklenerek genel puanlara ulaşıldı. Okulumuz takımının dördüncü olduğu yarışmayı önde tamamlayan taraf, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi takımı oldu.

Yarışmadan sonra düşündürülen husus, hangi takımın hangi dereceyi aldığı değil, bu yarışmanın ne getirdiği idi. Yalnız teorik bilgiye sahip olan ve henüz dava kavramının bile tam işleyişini görmemiş olan hukuk öğrencileri ne kazanmıştı? Yarışmanın yazılı aşamasında dava dosyalarının hazırlanması işi, büyük ve çok geniş kapsamlı bir araştırma yapmakla mümkün olmaktadır. Öğrenciler, diğer takımlara üstün gelme başarısını elde edebilmek için azimle çalışırken, normal öğrenme sürecinde belki aylarca sürede öğrenebilecekleri hususları bir ya da iki hafta içerisinde öğrenmekte. Yazılı aşamaya hazırlanırken verilen bu maddi hukuk savaşı, öğrenme hızını artırırken, edinilen bilgiler uygulamaya geçirildiği için unutulmaları da zorlaşmaktadır. Çalışmaların temel ve en değerli işlevi: öğrenciyi düşünmeye sevk etmek olup; hem davalı hem de davacı taraf bakımından düşünce üreten öğrenciler, adaletin yerini ve kimin yanında olduğunu bulacak, böylece adaletle inanarak, maddi hukuk anlamında haksız görümler de genel adalet duygusu çerçevesinde de hukukun tezahürünün varlığını inanarak savunabileceklerdir. Sonuçta bugün için farazi olan bu durum, ileride gerçeğe dönüşecek ve pratik uygulamayı da gören öğrenciler, görevleri esnasında adalet duygusunu da göz önünde bulunduracaklar ve eğer imkanları varsa mevcut sorunları da düzeltme çabası göstereceklerdir. İşte bu faydasıyla kurgusal yarışma, aktarımlarının en başında vurguladığım, adalet gerçeğinden uzaklaşmış hukuk öğretiminin yönünü değiştirmekte ve somut norma verdiği kadar adalet duygusuna da önem veren hukukçuların ortaya çıkmasında araçlık etmektedir. Bu önemli işlevinin yanı sıra kurgusal yarışmalar, öğrenimde zaman ekonomisini de sağlamaktadır. Kendi tecrübelerime dayanarak söyleyebilirim ki, normal olarak çalışmaktan hoşlanmadığım kimi hukuk dallarına ilişkin sorunların bu dava yarışmalarına taşınması, çalışma isteğini kuvvetlendirmekte ve böylece unutulması kolay olmayan geniş kapsamlı bilgilerle, maddi hukuk

alanındaki bilgi dağarcığı da kısa zamanda kayda değer şekilde gelişmektedir. Çünkü yapılan iş yalnız ders çalışmak olarak algılanmamakta, mevcut bir olayın çözümü olarak kabul edilmektedir. Kişisel olarak, gelecekte bürünmeyi planladığımız sosyal roller dahilinde kendimizi bu çerçeveden görmek psikolojik bir rahatlama ve dayanak da teşkil ettiğinden çalışma ve başarıya güdüsü de hayli kuvvetlenmektedir. Kişi beni, ileride kavuşmayı planladığı avukatlık rolünü şimdiden üstlenerek başarıyı yakalamak yolunda temel destek olabilmektedir.

İşte iyi ve yararlı yönlerini kısaca aktarmaya çalıştığım kurgusal dava yarışması kavramı, ülkemiz uygulamasındaki temel sıkıntılardan bazıları ve bu iki olgu arasında oluşması muhtemel korelasyonun ardından, olması gereken yönünde kimi eleştirilerin de yöneltmesinin muhtemel olduğunu belirtmek gerekir.

Şu ana kadar katıldığım ve ülkemizde organize edilen kurgusal dava yarışmalarında öğrencilere verilen yegane görev, taraf vekilliği yani avukatlıktır. Oysa bu nitelikteki yarışmalarda hüküm vermeye yönelik bazı çalışmalar da yapılabilir. İleride hakim olmayı planlayan bir öğrenci de kuşkusuz bu yöne dönecektir. Hem norm uygulamasını hem de adalet anlayışını en iyi yansıtan hakim adayları, ülkemiz yargı uygulamasının parlak bir geleceği olduğuna büyük ölçüde işaret edecektir. Bu bağlamda, hüküm veren hakim göz önünde tutması gereken sosyal nitelikli olguların da varlığı, adayların benliğine yerleştirilecek ve yazımın başında belirttiğim çıkmaza düşen hakimler, tercihlerini her zaman normdan yana değil adil olandan yana da kullanabilecek insiyatife kavuşacaklardır. Böylelikle, kişilikli ve adaletle bağdaşır bir yargı sisteminin de temellerinin atılması yolunda büyük aşama kaydedilmiş olabilir. Tüm açıklamalarım ışığında kişisel görüşümün aktarımına gelince, kurgusal dava yarışmalarının, hukuk öğretiminde olumlu etkiler doğurduğu kanısındayım. Ancak bu duruşmaların format olarak daha da geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması da unutulmamalıdır. Belki de ileride hukuk fakülteleri, normal birer ders gibi bu çalışmaları zorunlu tutacak, pratik uygulamayı öğretmek daha geniş ufka sahip öğrenciler yetiştirebilecektir.

Yukarıda adı geçen, ELSA'nın organize ettiği kurgusal dava yarışmasına katılmış olmaktan mutluluk duyduğumu belirtirken, bu yarışmaya üniversitemiz adına katılmamıza imkan veren tüm öğretilerimize ve benimle birlikte bu yarışmada emek harcayan tüm arkadaşlarıma da şükranlarımı sunmak isterim.

Küreselleşme Üzerine Bir Söyleşi

Prof. Dr. Cemalettin TAŞKIRAN
Kırıkkale Üniversitesi
İİBF Öğretim Üyesi

Yakup Sarıcan: Özellikle Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra adını daha çok duyduğumuz bir kavram, "küreselleşme". Günümüzde de, Türkiye dahil, bir çok ülkenin iç ve dış politikasında belirleyici bir unsur olarak karşımıza çıkıyor. Bize bu kavramı biraz açıkla mısınız? Nedir küreselleşme?

Cemalettin Taşkiran: İçinde bulunduğumuz yüzyılda dünyadaki uluslar ve devletler arasında iki önemli özelliğin ön plana çıktığını görüyoruz. Bunlardan birincisi, kültürel anlamda demokratik gelişmelerin ve insan haklarının uluslararası düzeyde bir önem kazanmasıdır. Diğerisi ise, özellikle iletişim alanındaki inanılmaz teknolojik gelişmedir. Bu iki önemli olgu dünyadaki insanları ve devletleri birbirlerine yaklaştıran unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Ülkelerin ve insanların bu yakınlaşmasına kısaca "küreselleşme" adı verilmektedir.

Konuyu biraz daha açacak olursak şunları söyleyebiliriz: Bildiğiniz gibi 19. yüzyılda Ulus-Devletler ortaya çıktı. Ulus-Devletler, o dönemde emperyalizmden kurtulmanın, özgür olmanın ve hatta modern olmanın, gelişmenin kaçınılmaz şartıydı. Ancak, zaman içerisinde Ulus-Devletlerdeki milliyetçi yapılanmalarda bazı aşırılıklar ve tutuculuklar ortaya çıktı. Ulus-Devlet mantıklı ve tutarlı mecrasından çıkarıldı ve başta ırkçılık olmak üzere dünya barışını tehdit eder boyutlara ulaştı. Sonunda da 2. Dünya Savaşı

dediğimiz bir büyük felaket yaşandı. 2. Dünya Savaşı'ndan sonra, dünyada tekrar bu tehlikelerle karşılaşmamak düşüncesiyle demokrasi ve demokratik değerler ön plana çıkarıldı ve küreselleşmeye doğru önemli bir adım olan ulus-üstü kavramı ortaya atıldı ve bu tür yapılanmalar görülmeye başlandı. Diğer yandan, bilgi ve iletişim alanındaki baş döndürücü gelişmeler sayesinde ülkeler arasında seyahatler arttı. İnsanlar ve toplumlar birbirlerini daha iyi tanımaya başladı. Özellikle 1990'lardan sonra internetin yayılmasıyla, bilgisayar sayesinde insanlar dünyanın her yerindeki herşeyden haberdar olabilmeye başladılar. Uydu kanalları ile televizyonlar ve özellikle de pop müziği ve kültürü, başta gençler olmak üzere bütün dünya insanlarını etkiledi ve ortak bir kaç tercihte birleştirmeyi başardı. "Yabancı insan", "yabancı kültür" artık yabancılığını kaybetti. İnsanlar yavaş yavaş, paylaşacakları ortak şeylerin az olmadığını, aksine çok fazla olduğunu gördü.

Buna bir de ekonomik boyut eklendi. Sermaye, özellikle de uluslararası sermaye büyük uluslararası şirketler aracılığıyla ülkeler ve insanlar arasında yayıldı.

İşte bütün bu gelişmeler küreselleşmeyi ortaya çıkardı.

Y.S.: Ancak, küreselleşme bütün dünyada olumlu olarak değerlendirilmiyor. Küreselleşmeden yana olanlar kadar, buna karşı çıkanlar da var. Bunun sebebi nedir? Bu birbirine zıt değerlendirmeler nereden kaynaklanıyor?

C.T.: Tesbitiniz son derece doğru. Gerçekten de bugün dünyada küreselleşmeden yana olanlar ve küreselleşmeye karşı olanların bir mücadelesi var. Her iki tarafın da kendilerini haklı göstermeye çalışan fikirleri var. Hatta diyebiliriz ki bu "kavga" giderek büyümekte ve şiddetlenmektedir.

Küreselleşme yanlıları, kültürel ve teknolojik anlamda dünya insanların ve dünya ülkelerinin birbirine daha çok yaklaştığını, ortak değer ve menfaatlerin hızla arttığını, artık dünyanın "küresel bir küçük köy" olarak değerlendirildiğini söylemekte; insanlar arasındaki bilgilerin, fikirlerin, nesnelerin büyük hızlarla aktarıldığını, Japonya'daki bir kütüphanede bulunan kitaplardaki bilgilere evinizden ulaşabildiğinizi, evinizden çıkmadan alışveriş yapabildiğinizi yani artık mekan ve zaman kavramlarının yeni şekiller aldığını, insanların artık dünyayı bir bütün halinde algılamaya başladığını, bundan kaçınmanın mümkün olmadığını, gerekli de olmadığını söylemekte; demokrasi, iletişim, insan hakları gibi gelişmelerin insanlar arasındaki

dayanışmayı daha da arttıracacağını ve bundan bütün insanların ve insanlığın karlı, yararlı çıkacağını belirtmektedir.

Diğer yandan, bazıları da, ulaşılan teknolojik ve kültürel gelişmelerin nasıl ve niçin kullanılacağını veya kullanıldığını sorgulamaktadırlar. Bu gelişmeler insanlığın yararına kullanılmazsa, insanların ve toplumların birbirlerine yaklaşması yerine, mevcut durumda var olan uçurumların daha da büyüyeceğini, artacağını belirtmektedirler. Karşı olanlar, küreselleşme sürecinin ulusal devletleri hedef aldığını, ülkelerin sosyal yapılarını, ekonomilerini, ulusal egemenliklerini ve ulusal kültürlerini bozarak, bir yandan küreselleşmeyi önerirken, bir yandan "yerelleşmeyi", "bölgelleşmeyi" dayattıklarını ifade ediyorlar. Artık ulusal yapılanmaların devrinin tamamlandığını ileri sürenlere karşı ulusallıkla mücadele etmeye çalışıyorlar. Ve dediğiniz gibi bu iki taraf arasındaki kavga, her geçen gün şiddetini artırarak sürüyor.

Y.S.: Ulusculuk ve Ulus-üstücülük kavramlarını biraz açabilir misiniz?

C.T.: Bilindiği gibi, belli bir toprak parçası üzerinde yaşayan ortak kültüre sahip ve bu toprak parçası üzerinde siyasi ve toplumsal bakımdan örgütlenmiş olan topluluğa "ulus" diyoruz. Devlet de sınırları belirlenmiş bir toprak parçası üzerinde, belli bir hükümetle yönetilen ve hukuki olarak egemen olan siyasal örgütlenmeye deniyor. Burada hem ulus, hem devlet için anahtar olan egemenliktir. Egemenlik ulusaldır. Yani ulusa aittir, ulusa ait olmalıdır. Ulusallık dediğimiz de budur. Yani, devletin ülke toprakları üzerinde yönetim hakkını, yönetim yetkisini ulusa dayanarak kullanmasıdır. Yönetimde kendi rızasına dayanmayan, dışarıdan gelebilecek hiçbir sınırlamayı tanımamasıdır. Buna mutlak egemenlik de deniyor. Ulusculuk teorik olarak budur.

Fakat günümüzde, ekonomik, siyasi ve askeri alanda devletler arasında yapılan bazı anlaşmalarla, ülkeler ve devletler karşılıklı olması gereken bir bağımlılığa giriyorlar. İşte bu bağımlılıklar devletleri, kendilerinin ve uluslarının istemediği bazı davranışlara ve politikalara yöneltiyor. İşte bu noktada ulus-üstücülük başlıyor. Bir yandan içinde yer aldığımız ittifaklar, organizasyonlar, diğer yandan teknolojik ve kültürel gelişmelerin artması ve evrenselleşmeyi yani bir bakıma küreselleşmeyi zorlaması, son zamanlarda ulus-üstü yapılanmaları kaçınılmaz göstermeye başladı.

Y.S.: Avrupa Birliği buna bir örnek oluşturabilir mi?

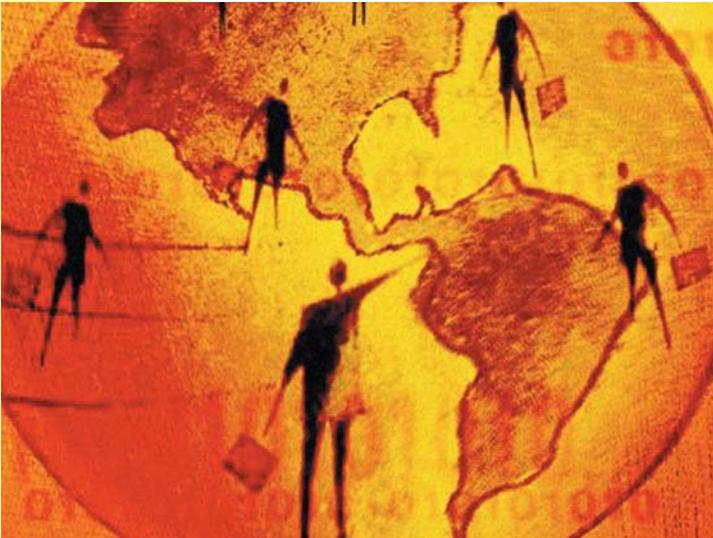
C.T.: Evet, ulus-üstü yapılanmanın en tipik örneklerinden biri Avrupa Birliği'dir. Avrupa Birliği, siyasi bütünleşme kararı verdikten sonra, üye ülkelerindeki ulusal egemenlik yapılanmasını ortadan kaldırmaya yöneldi. Bu yapılanmanın yerine de, ulus-üstü yeni bir egemenlik değil ama yeni bir meşruluk ilkesi getirdi. Ancak, burada şunu da belirtelim. Avrupa Birliği'ni tam manasıyla ulusallığın yok edildiği, ulus-üstü yapılanmanın tam olarak ortaya çıktığı bir organizasyon olarak henüz değerlendiremeyiz.

Y.S.: Peki niçin?

C.T.: Bu konuda daha çok şu şekilde bir yorum yapıyor ki, ben de buna katılanlardım. Deniliyor ki, Avrupa Birliği, siyasi bütünleşmesini sağlasa bile, sonunda üyesi olan ülkeler kadar büyümüş yeni bir ulus-devlet biçimi olarak karşımıza çıkmaktadır. Belki de bunu engelleyecek veya "bozacak" tek ülke Türkiye olacaktır. Onun için de, Türkiye'yi almamak için binbir türlü engel çıkarıyorlar. Zira, Avrupa Birliği'nin kültürel temeli hemen hemen aynıdır. Değişen sadece isim olmaktadır. Fransız, Alman, İngiliz yerine üyeler "Avrupalı" demekte ve bu kimliği öne çıkarmaktadırlar. "Avrupalılık" gibi yeni bir ulusal (?) kimlik ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla bu yeni kimliği ulus-üstü bir kimlik olarak sayabilir miyiz, sayamaz mıyız? Bu konu tartışılıyor. Ayrıca, şu

ana kadar Avrupa Birliği'ne üye ülkelerde "Avrupalılık" kimliği, kendi ulusal kimliklerini yok edememiştir. Aksine, bazı ülkelerde milliyetçiliğin aşırı boyutlara tırmanmaya başladığı, yabancı düşmanlığının şiddete dönüşecek boyutlara ulaştığı görülmektedir. Bunlar da göstermektedir ki "Avrupalılık" henüz tam bir ulus-üstüçülük olarak oluşmamıştır.

Belki burada şunu söylemekte de yarar vardır. Hala uluslararası ilişkilerde, uluslararası sistemde "egemenlik hakkı", "egemenlik yetkisi" ulus-devletlerdedir. Ulus-üstü yapılanmalar, Avrupa Birliği gibi, ulus-devletlerin bu yapılanmalara devrettiği kadar egemenlik yetkilerini kullanabilmektedirler. Ayrıca, ulusal devletler, devrettikleri yetkilerini de her zaman geri alma hakkına sahiptir.

Y.S.: Küreselleşmenin bir de ekonomik boyutu var. Bu konuda neler söyleyebilirsiniz?

C.T.: Küreselleşmenin siyasi yanı kadar önemli, hatta siyasi yönünü belirleyici olan boyutu, ekonomik boyutudur. Ekonomik olarak bakacak olursak, küreselleşmeyi, ekonomik pazarın dünya çapında büyümesi, ulusal sınırları aşması ve dünyanın tek pazar haline gelmesi olarak değerlendirebiliriz.

Küreselleşmeyi, kar marjını yükseltmek isteyen kapitalizmin pazarını genişletmesi olarak değerlendirenler az değildir. Pazarın genişletilmesinin birinci adımı ulusal ekonomilerin çökertilmesiydi. Ülkemiz de dahil bir çok ülkede bu adım başarıyla tamamlandı. Neler yapıldı? Önce devletin ekonomideki ağırlığı azaltıldı. "Devleti küçültmek" adına yapılan bu teşebbüsleri, özelleştirme faaliyetleri izledi. Ekonomi, ülkelerin ekonomisi serbest piyasa kurallarına göre belirlenmeye başladı. Böylece de sermaye, özellikle uluslararası sermaye, dünyanın neresinde daha çok kar varsa oraya yöneldi. Sermaye evrensel bir konuma ulaştı. Uluslararası sermayenin, bir başka deyişle çok uluslu şirketlerin, daha fazla yayılması, daha köklü hale gelmesi için, ulusal devletlerin küçültülmesi ve güçsüzleştirilmesi gerekiyordu. Bunu hem ekonomik hem de siyasi anlamda söylüyorum. Burada Avrupa Birliği, NAFTA, IMF, Dünya Bankası gibi kuruluşlar ulusal devletleri küçültmek ve güçsüz bırakmak için kural koyma, yönlendirme ve denetleme işlerini üstlendiler. Dolayısıyla büyük şirketlerin siyasi amaçlı faaliyetleri de yoğunluk kazandı.

Y.S.: Bu sürece Türkiye'den örnekler verebilir miyiz?

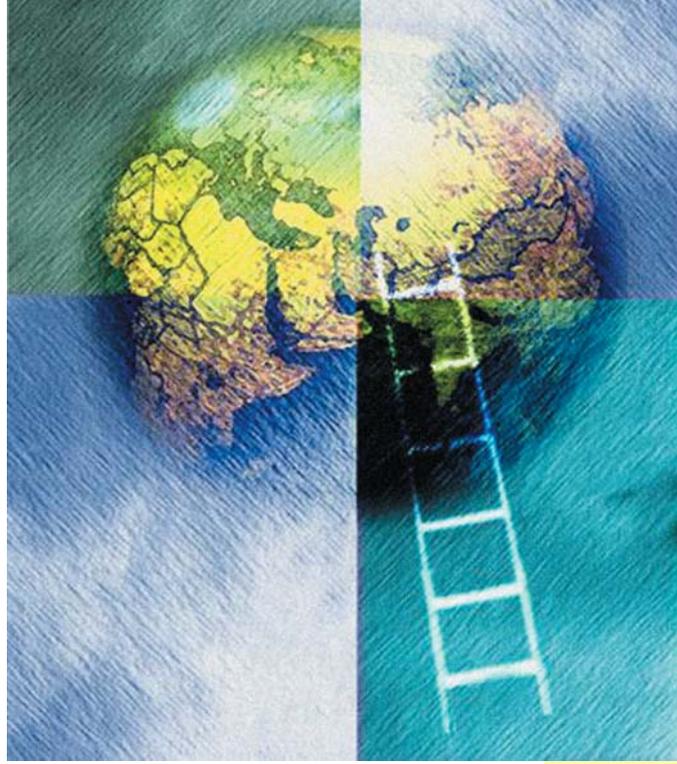
C.T.: Elbette verilebilir. Şimdi düşünün, Türkiye'de "Devletin ekonomiden elini çekmesi, asıl (?) görevleriyle uğraşması", "devletin küçültülmesi", bu amaçla kar eden devlet kurumlarının bile yok pahasına özelleştirilmesi buna en güzel örneklerdir. Bu süreç henüz tamamlanmış da değildir. Uluslararası sermayenin, yeni emperyalizmin hem ekonomik, hem siyasi dayatmaları devam ediyor. Bir yandan "küreselleşme" adına işlemler yapılırken, diğer yandan "yerelleşme", bölgeselleşme çabaları hızlandırılmakta ve ülkemiz, daha da güçsüz bırakılmak için, ulus-devleti ortadan kaldırarak bölme çabalarının yoğunlaştığını görebilmekteyiz. Bakın bu konuda çok çarpıcı bir örnek var. Prof. Dr. Sinan Sönmez'in bir tespiti bu. Diyor ki, bütün Avrupa Birliği ülkelerinde devletin ekonomideki payı, faiz ödemeleri çıktıktan sonra % 43-44'ler dolaylarında. Türkiye'de ise devletin ekonomideki payı, faiz ödemeleri çıkarıldıktan sonra % 19-20'lerde. Ona rağmen küçültülmeye çalışılan, ekonomiden el çekmesi için uğraşılan Avrupa Birliği ülkeleri değil, Türkiye.

Buradan şunu hemen çıkarmamız gerekli. Küreselleşmede iki grup yapılanması var. Bunlardan birincisi; ABD, Avrupa Birliği gibi bilim ve sanayide gelişmiş ülkelerdir. Bu grup küreselleşmeyi şiddetle savunan gruptur. Bu grup sermaye sahibi olan ve sermayeyi kontrol eden gruptur. İkinci grup ise henüz gelişmesini tamamlayamamış, bilgi ve sanayi bakımından daha çok pazar durumunda olan gruptur.

Bugün, tarafsız bir şekilde bu iki gruba baktığımızda, birinci grubun ikinci grubu ekonomik ve siyasi olarak sömürdüğünü söylemek mümkündür. Maalesef ülkemiz de, ikinci grup ülkeler arasındadır.

Y.S.: Peki, bu durumda ne yapılmalı?

C.T.: Şunu unutmamak lazım. Sosyal olaylar her zaman planlandığı gibi gelişmez. Bazı gelişmeler olayların kendi şartlarından doğar. Dolayısıyla ümitsiz olmamak lazım. Toplum olarak ve bu toplumun bir ferdi olarak yapmamız gereken en önemli şey, ulusal değerlerimize sahip çıkmamız ve onları yozlaşmalardan veya yozlaştırma çabalarından korumamızdır. Küreselleşme adına, ulusal olan değerlerimizden neleri yıpratmaya çalışıyorlar ise, o değerlere daha sıkı sarılmak ve onları güçlendirmek yapılacak ilk işlerdendir. Bu

tutum düşmanca tavır içerisinde olanların oyunlarını bozar.

Bir ülkede, yukarıda söylediğimiz ikinci grup bir ülkede, ulusal değerlere sahip çıkan bir oluşumdan, en çok zarar görecektir olanlar, küreselleşme adı altında o ülkeyi sömüren güçlerdir. Çünkü kendisine "ulusal" sıfatını layık görenler, ulusa ait olan, ülkesinin yeraltı ve yer üstü kaynaklarıyla, ulusunun onurunu namus meselesi olarak görenlerdir.

Hemen şunu belirtelim ki, buradaki "ulusallığın", "ulusçuluk" daha önceki sağ-sol kavramlarıyla doğrudan bir ilişkisi yoktur. Eskiden, çeşitli sebeplerle sağda veya solda bulunmuş bir çok insan, günümüzde ülkemizin içinde bulunduğu durumu görerek bir araya gelmekte ve birleşmektedir. Bu birliktelik, iyi bir organizasyonla küreselleşmenin olumsuzluklarını bertaraf edebileceklerdir. Ben buna inananlardanım...

Çankaya Üniversitesi Dünya Matematikçilerine Ev Sahipliği Yaptı

Dünyanın dört bir tarafından gelerek Çankaya Üniversitesi'nin 15-16-17 Nisan 2004 tarihlerinde organize ettiği International Workshop on Global Analysis adlı çalıştayda buluşan matematikçiler yeni çalışmalarını meslektaşları ile paylaşma ve yeni gelişmeleri tartışma olanağı buldular. Ülkemizde bu büyüklükte yapılan ilk uluslararası matematik buluşması olma özelliğini taşıyan çalıştaya, dünyanın çeşitli ülkelerinden çok önemli

100 bilim adamı katıldı ve 50'si yabancı olmak üzere toplam 70 bilim adamı da sunuş yaptı. Çalıştay, 15 Nisan 2004 Perşembe günü saat 9:30'da Çankaya Üniversitesi Konferans Salonunda yapılan açılış töreni ile başladı ve çalıştay boyunca sunulan bildiriler "Amerikan Fizik Enstitüsü" tarafından yayımlanacak ve "Springer-Verlag" tarafından tüm dünyada basılı, on-line ve CD-ROM olarak dağıtılacak.

ORGANİZASYON KOMİTESİ

Prof. Dr. Kenan Taş

Organizasyon Komitesi Başkanı
Çankaya Üniversitesi Rektör Yardımcısı

Prof. Dr. Demeter KRUPKA

Organizasyon Komitesi Başkan Yardımcısı
Palacky Üniversitesi, Olomouc, Çek Cumhuriyeti

Prof. Dr. Olga KRUPKOVA

Organizasyon Komitesi Başkan Yardımcısı
Palacky Üniversitesi, Olomouc, Çek Cumhuriyeti

Prof. Dr. Yurdahan GÜLER

Çankaya Üniversitesi Matematik-Bilgisayar Bölüm Başkanı

Doç. Dr. Dumitru BALEANU

Çankaya Üniversitesi Matematik-Bilgisayar Bölümü

Yrd. Doç. Dr. Emre SERMUTLU

Çankaya Üniversitesi Matematik-Bilgisayar Bölümü

DAVETLİ KONUŞMACILAR VE KONULAR

Valentin LYCHAGIN, Tromsø Üniversitesi, Norveç
"Kısmi Diferansiyel Denklemlerin özümlemlerinde Geometrik ve Analitik Metodlar"

Juan Cortés MONFORTE, Illinois Urbana-Champaign Üniversitesi, USA

"Optimal Kontrol ve Geometrik Optimizasyona Giriş"

Prof. Dr. Demeter KRUPKA

Palacky Üniversitesi, Olomouc, Çek Cumhuriyeti
"Global Varyasyon Teorisi: Temeller ve Güncel Problemler"

Prof. Dr. Olga KRUPKOVA

Palacky Üniversitesi, Olomouc, Çek Cumhuriyeti
"Varyasyon Denklemlerinin Geometrisi"

KATILIMCILAR

ABADOĞLU, Ender - Yeditepe Üniversitesi, Türkiye

AKGÜL, Arzu and BAYRAMOV, Sadi
Kocaeli Üniversitesi, Türkiye

ALTAY, Sezgin and ÖZEN, Fusun

İstanbul Teknik Üniversitesi, Türkiye

ALZABUT, Jehad - Çankaya Üniversitesi, Türkiye

ASADA, Akira - Sinsyu Üniversitesi, Japonya

ASHYRALYEV, Allaberen - Fatih Üniversitesi, Türkiye

AVKAR, Tansel - Çankaya Üniversitesi, Türkiye

BALAN, Vladimir - Bükreş Teknik Üniversitesi, Romanya

BAŞER, Ulviye - İstanbul Teknik Üniversitesi, Türkiye

BAŞKAL, Sibel - Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Türkiye

BORDONI, Manlio

Universita degli Studi di Roma La Sapienza, İtalya

CAMCI, Uğur - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Türkiye

CERVEN, Erik - Science and Development Institute, TURKEY

COMIC, Irena - Teknik Bilimler Fakültesi, Sırbistan-Karadağ

CZUDKOVA, Lenka

Brno Masaryk Üniversitesi, Çek Cumhuriyeti

DE, UC - Kalyani Üniversitesi, Hindistan

DEFTERLİ, Özlem - Çankaya Üniversitesi, Türkiye

BALEANU, Dumitru - Çankaya Üniversitesi, Türkiye,

Uzay Bilimleri Enstitüsü, Romanya

ERDEM, Sadettin - Süleyman Demirel Üniversitesi, Türkiye

ESMER, Göksel Daylan - İstanbul Üniversitesi, Türkiye

Chiara de FABRITIIS,

Marche Politeknik Üniversitesi, İtalya

GRAHOVSKI, Georgi G.

Nükleer Enerji ve Nükleer Araştırmalar Enstitüsü, Bulgaristan

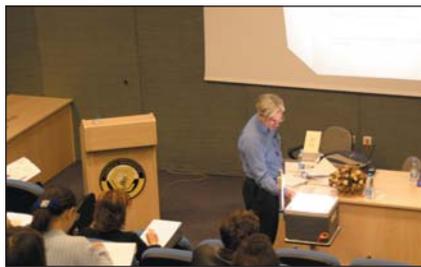
GREBENYUK, Maryna - Ukrayna

Tüm katılımcılar toplu halde

Prof. Dr. Demeter Krupka

Prof. Dr. David Saunders

Prof. Dr. Anka Visinescu

Prof. Dr. Valentin Lychagin

GRECU, Dan - Ulusal Fizik ve Nükleer Mühendisliği Enstitüsü, Romanya
GUSEINOV, Gusein - Atılım Üniversitesi, Türkiye
HALL, Graham
 Aberdeen Üniversitesi, İngiltere
HAYDARGİL, Derya - Gaziantep Üniversitesi, Türkiye
JENSEN, Cathrine Vembre
 Tromsø Üniversitesi, Norveç
KASAP, Suat - Çankaya Üniversitesi, Türkiye
KHADJIEV, Djavvat
 Karadeniz Teknik Üniversitesi, Türkiye
KÖRCÜK, Eser - Gaziantep Üniversitesi, Türkiye
KOZMA, Laszlo - Debrecen Üniversitesi, Macaristan
KRUPKA, Demeter - Palacky Üniversitesi, Çek Cumhuriyeti
KRUPKOVA, Olga - Palacky Üniversitesi, Çek Cumhuriyeti
L'ANDRE, Remi - Bourgogne Üniversitesi, Fransa
LYCHAGIN, Valentin - Tromsø Üniversitesi, Norveç
MAKHALDIANI, Nugzar - Bilgi Teknolojileri Laboratuvarı Joint Nükleer Araştırmalar Enstitüsü, Rusya
MANNO, Gianni - Lecce Üniversitesi, İtalya
MATSUMOTO, Koji - Yamagata Üniversitesi, Japonya
MATSUYAMA, Yoshio - Chuo Üniversitesi, Japonya
MATVEEV, Vladimir S. - Matematik Enstitüsü, Almanya
MESTDAG, Tom - Ghent Üniversitesi, Belçika
MONFORTE, Juan Cortes - Illinois Urbana-Champaign Üniversitesi, ABD

MUSLİH, Sami - Al-Azhar Üniversitesi, Filistin
MYRZAKULOV, Ratbay - Fizik ve Teknoloji Enstitüsü, Kazakistan
NICULESCU, Constantin - Craiova Üniversitesi, Romanya
ÖZEN, Fusun - İstanbul Teknik Üniversitesi, Türkiye
OZER, Mahmut - Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Türkiye
PAMUK, Serdal - Kocaeli Üniversitesi, Türkiye
RABEL, Eqab - Muthah Üniversitesi, Ürdün
RAKHIMOV, Abdugafur - Karadeniz Teknik Üniversitesi, Türkiye
SAUNDERS, David - Açık Üniversite, İngiltere
SCHNEIDER, Baruch - İzmir Ekonomi Üniversitesi, Türkiye
SEDENKOVA, Jana - Tomas Bata Üniversitesi, Çek Cumhuriyeti
SENASHOV, Serghei - Sibiry Devlet Uzak Üniversitesi, Rusya
SHARMA, Ajay - Toplum Bilimleri Merkezi, Hindistan
SHIMA, Kazunari - Saitama Teknoloji Enstitüsü, Japonya
SMETANOVA, Dana - Palacky Üniversitesi, Çek Cumhuriyeti
SMIRNOV, Roman - Dalhousie Üniversitesi, Kanada
STUKOPIN, Vladimir - Don Devlet Teknik Üniversitesi, Rusya
SWACZYNA, Martin - Ostrava Üniversitesi, Çek Cumhuriyeti
TANOĞLU, Gamze - İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Türkiye
TÜTÜNCÜLER, Hayriye - Gaziantep Üniversitesi, Türkiye
VİSINESCU, Anca - Ulusal Fizik ve Nükleer Mühendisliği Enstitüsü, Romanya
VİSINESCU, Mihai - Ulusal Fizik ve Nükleer Mühendisliği Enstitüsü, Romanya
WOOD, John - Leeds Üniversitesi, İngiltere

Prof. Dr. Graham Hall

Kahve molası

Prof. Dr. Kenan Taş Akira Asada ve eşi ile birlikte

Anıtkabir ziyareti

Anıtkabir ziyareti

Anadolu Medeniyetleri Müzesi gezisi

Anadolu Medeniyetleri Müzesi gezisi

İç Mimarlık Bölümü 2003-2004 Güz Dönemi Öğrenci Projeleri Sergisi

İç Mimarlık Bölüm Başkanı Prof. Dr. Faruk Yalçın Uğurlu Mütevelli Heyeti Başkanı Sıtkı Alp ve Rektör Prof. Dr. Ziya Aktaş'a sergi hakkında bilgi verirken.

Çankaya Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi İç Mimarlık Bölümü, 15-26 Mart tarihleri arasında, artık bir gelenek haline gelmiş olan öğrenci projeleri sergilerinin dördüncüsünü düzenledi. Düzenlenen sergide 1, 2, 3, 4. sınıf ve yüksek lisans öğrenci projelerinden seçilmiş örnekler yer aldı. İç Mimarlık Bölümü stüdyolarının ve koridorlarının mekan olarak kullanıldığı sergi, Ankara'daki diğer mimarlık okullarından öğrenciler ve öğretim elemanları tarafından da ilgiyle gezildi.

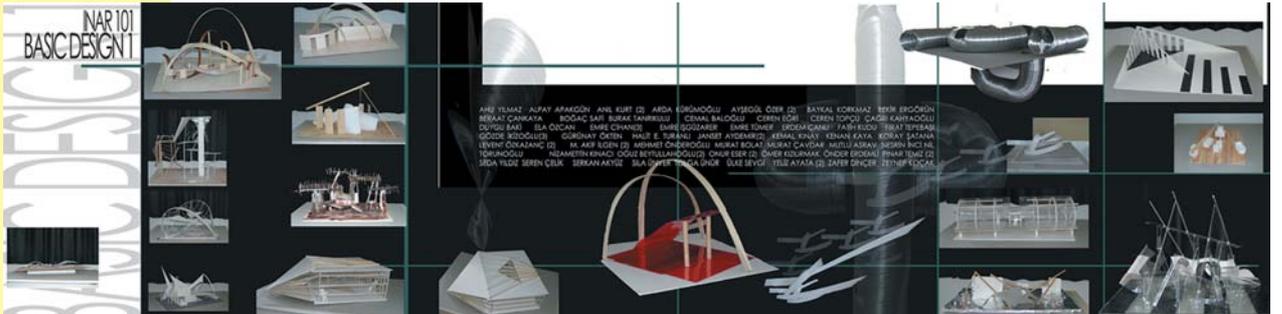
Serginin açılışı öncesinde yüksek şeref ve şeref öğrencilerine Çankaya Üniversitesi Mütevelli Heyeti Başkanı Sıtkı Alp, Rektör ve Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Ziya Aktaş ve Mütevelli Heyeti Üyeleri tarafından başarı belgeleri verildi.

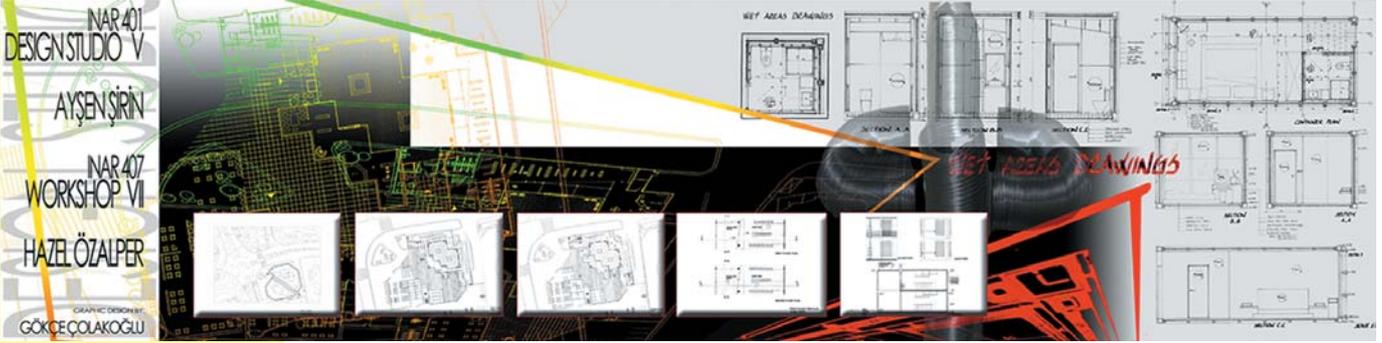
Öğrenci projeleri sergileri, üniversitemizin tanıtımı açısından olduğu kadar, öğrencilerimize sorumluluk bilinci ve ekip içerisinde koordineli olarak çalışma becerisi kazandırması bakımından da son derece olumlu sonuçlar vermiş ve vermekte olan eylemlerdir. Sergilerin planlanması

ve düzenlenmesi aşamasında İç Mimarlık Bölümü öğrencilerinin, öğretim elemanlarının yardımı ve denetiminde yaptıkları faaliyetler ilerideki meslek hayatlarında, yollarını aydınlatacak edinimleri onlara henüz öğrencilik aşamasında iken kazandırmakta.

Çankaya Üniversitesi İç Mimarlık Bölümü, tasarım ve atölye dersleri (workshop) ile Türkiye'deki mimarlık okulları arasında, eğitsel gerekliliğin ve zenginliğin eğitsel platforma yansıtılmasında öncü oldu ve ileriye dönük olarak da uygulamalı eğitimin öncüsü olma gayreti içinde. Tasarlanan ürünlerin birebir örneklerinin oluşturulması süreci daha sonra benzeri eğitim kurumlarının da gündemine girmiş ve bu konuda çalışmaların başlatılmasına vesile oldu.

Sergide yer alan projeler, ilgili oldukları derslere göre şu şekilde sıralanabilir: İnar 101 Basic Design dersi kapsamında İç Mimarlık Bölümünün birinci sınıfında irdelenen temel tasarım ve soyut-somut ilişkileri maketler ve diğer çalışmalar ile sunuldu.

elemanları tasarlanması amaçlandı. Bu doğrultuda yapılan prototipler sergi için ayrılan mekanda çalıştırılmak suretiyle farklı bir atmosferde izleyenlerin beğenisine sunuldu.

sergi hazırlama komisyonu tarafından hazırlanmış, öğrenci asistanlarımızın ve öğrencilerimizin katılımıyla, idarecilerimizin ve diğer öğretim elemanlarımızın desteği ile gerçekleştirilmiştir.

Ancak bazı aksaklıklar da sözkonusuydu. Bunlar, sergiye basının yeterince ilgi göstermemesi, depolama ve arşivleme olanaklarının yetersizliği nedeniyle ulaşılan gelişmişlik seviyesinin geçmişle karşılaştırılmaması olarak özetlenebilir.

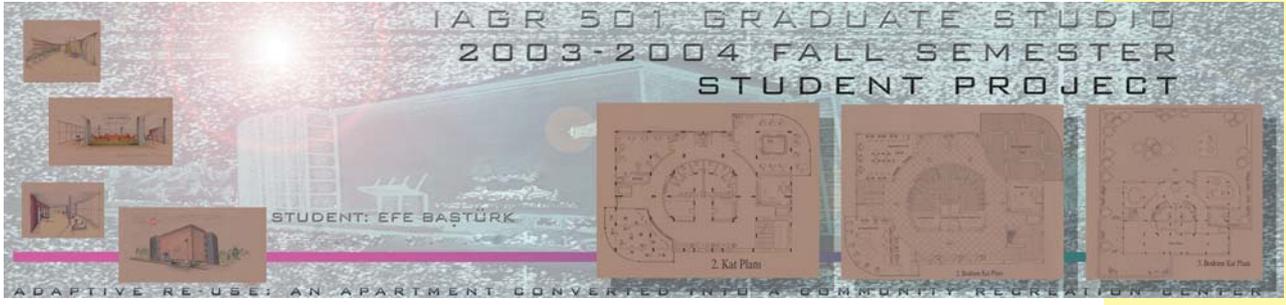
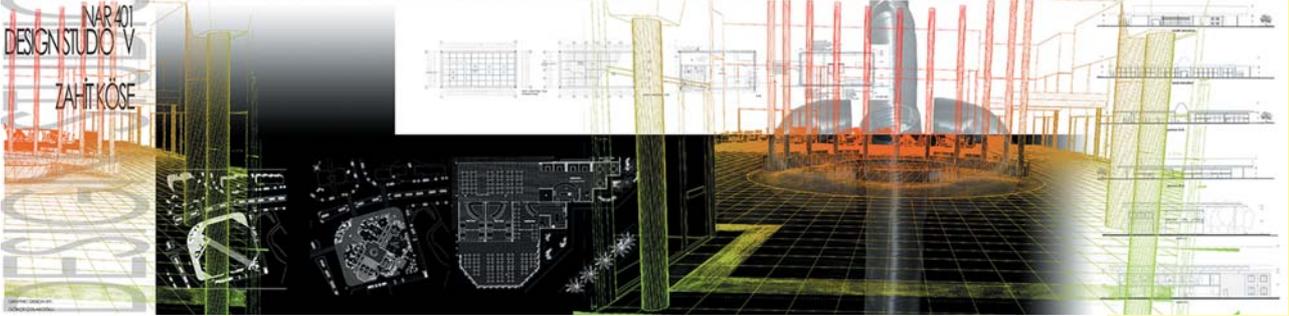
Gelecek senelerde okulumuz dışındaki mekanlarda da sergi düzenlenmesi amaçlanmakta. Bu sergilerin devamlı (sabit) ve kısa süreli (geçici) olarak çeşitlenebilmesi, benzer eğitim kurumlarının da katılımı ile ortak sergi ve tartışma platformlarının oluşturulması, olanakların gelişimi paralelinde sergi olgusunun internet ortamına aktarılması ile daha geniş kitlelerle iletişim kurulması düşünülmekte. Sonuç olarak rahatça iddia edilebilir ki, Çankaya Üniversitesi İç Mimarlık

Tasarımın farklı boyutlarının tartışılması ve insan ihtiyaçları ile estetik gereksinimler arasındaki ikilemin irdelenmesi amacı ile yüksek lisans dersleri IAGR 501 ve IAGR 502 kapsamında Cinnah Caddesi üzerinde bulunan 7 katlı bir binanın bir rekreasyon merkezine dönüştürülmesi proje konusu olarak seçildi. Öğrenci projeleri sergisindeki tüm aktiviteler, araştırma görevlilerimizden oluşan bir

Bölümü ilerici çizgisinde bu potansiyele sahip oldu ve onu koruyacak yapıya kavuştu. Bölüm, eğitim-öğretim kurumunun içsel aktivitelerinin toplum tarafından algılanması ile ona maledilmesi,

ve dolayısıyla bilinçli bir toplumun oluşumuna katkıda bulunulması amacına ulaşma yolunda, elindeki tüm olanakları ile çalışmalarını sürdürmekte.

KONSER

Çankaya Üniversitesi Türk Sanat Müziği Korusu 18 Mart 2004 günü, şef Kadri Şarman Yönetiminde Geleneksel Bahar Konseri'ni gerçekleştirdi. Ünlü

Türk Sanat Müziği solisti ve bestekarı Zekai Tunca gecenin sürprizi olarak konsere renk kattı ve iki şarkı seslendirdi.

Çankaya Üniversitesi Kadın Araştırmaları ve Uygulamaları Merkezi (KADUM) 8 Mart Dünya Kadınlar Günü Faaliyetleri

Prof. Dr. Emel Doğramacı
Çankaya Üniversitesi
Fen-Edebiyat
Fakültesi Dekanı ve
KADUM Başkanı

Çankaya Üniversitesi Kadın Araştırmaları ve Uygulamaları Merkezi (KADUM) faaliyetleri çerçevesinde 2004 yılı itibarıyla yapılan ve tasarlanmış faaliyetler özellikle "Üniversiteli Kadının Girişimci Boyutunun Açığa Çıkarılması" hususunda yoğunlaştırıldı. Bu yaklaşımla KADUM ;

8 Mart Dünya Kadınlar Günü etkinlikleri çerçevesinde Prof. Dr. Emel Doğramacı başkanlığında " Toplumsal Uzlaşma İçin Kadın- Erkek El Ele" başlıklı bir serbest kürsü platformu düzenledi ve bu platforma Çankaya Üniversitesi öğrencilerinin tümü davet edildi. Yoğun katılım, üniversitelilerin kadın sorunlarına ne denli duyarlı olduğunu ve bu konuda getirebilecekleri özgün

fikirlerinin de bulunduğunu kanıtladı. Etkinlik boyunca Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü'nden elde edilen film ve resim kaynakları kullanıldı. Serbest kürsünün temel hedefi, genelde üniversiteli bayan öğrencilerin sorunlara sessiz ve tepkisiz kalmaları nedeniyle girişimcilik yeteneklerinin gelişmemesi, mutlak bir toplumsal uzlaşma için kadın girişimciliğinin harekete geçirilmesiydi.

Bu bağlamda, yine 2004 yılı boyunca Çankaya Üniversitesi öğrencilerinin her türlü tasarımı kendilerinin yapıp düzenleyeceği tartışma günleri düzenlenecek; her bayan öğrencinin kendini ifade edebilmesi, girişimciliğini pekiştirebilmesi ve organizasyon yapabilmesine dönük çalışmalar yine Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü film ve resim kaynaklarıyla destekli girişimler düzenli olarak sürdürülecek.

Endüstri Mühendisliği Bölümü Esnek İmalat Sistemleri Laboratuvarı açıldı

Endüstri Mühendisliği Bölüm Başkanı Prof. Dr. Fetih Yıldırım laboratuvar hakkında Mütevelli Heyeti Başkanı Sıtkı Alp ve Rektör Prof. Dr. Ziya Aktaş ve öğretim üyelerine bilgi verirken.

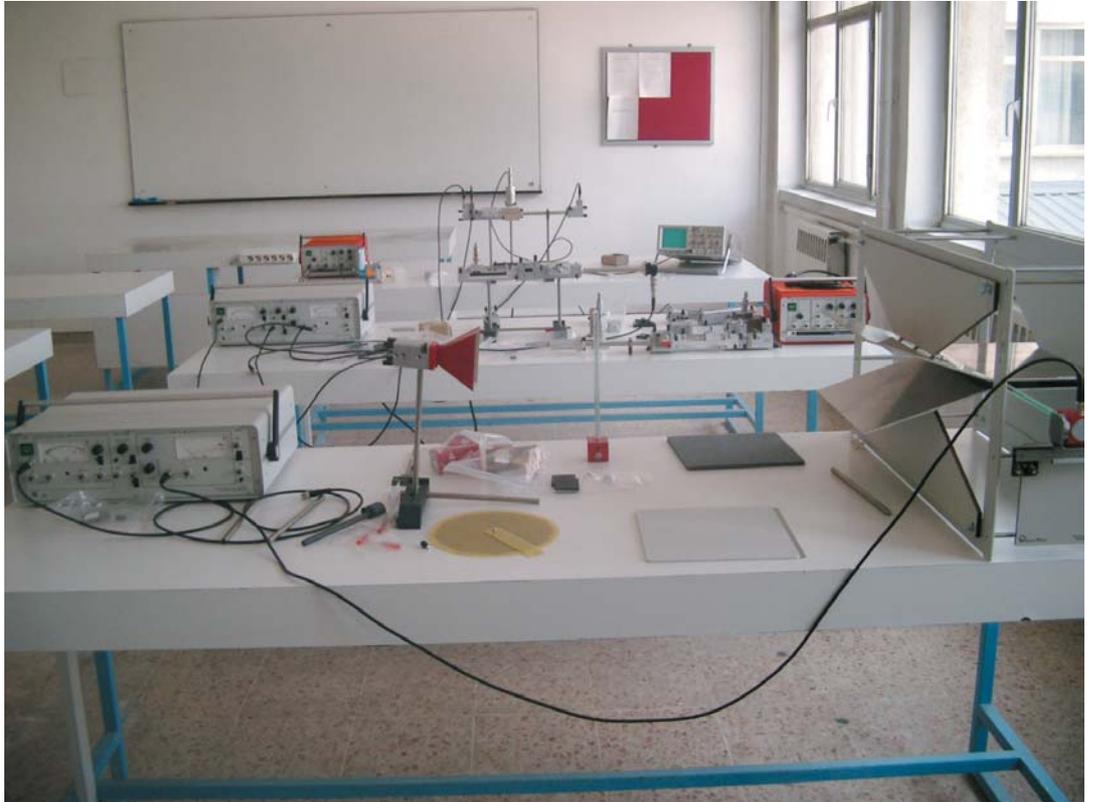
Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Endüstri Mühendisliği Bölümünde Bilgisayar Destekli Tasarım ve İmalat Laboratuvarı ile Esnek İmalat Sistemleri Laboratuvarı, 2 Nisan 2004 Cuma günü, Mütevelli Heyeti Başkanı Sıtkı Alp ve Rektör Prof. Dr. Ziya Aktaş'ın katıldıkları bir törenle açıldı. Bu laboratuvarlar, Endüstri Mühendisliğindeki uygulamalı eğitimin daha etkin olmasını sağlayacak ve öğrencilerimiz meslek hayatlarına atıldıkları zaman, gerçek hayatta kullanılan benzer sistemlerin bir modelini tanımış ve deneyimlemiş olacaklar.

Elektronik ve Haberleşme Mühendisliği Bölümü Mikrodalga Laboratuvarı açıldı

Mikrodalga Laboratuvarı programı Elektronik ve Haberleşme Mühendisliği Bölümünün ilgili dönem derslerinin laboratuvar uygulamalarına göre belirlenmektedir. Laboratuvar, lisans ve yüksek lisans öğrencilerinin proje ve tez çalışmaları ile ilgili derslerinin uygulamaları için tasarlanmıştır. Mikrodalga mühendisliği uygulamaları dünyada gittikçe artan bir önem arz etmektedir. Bu sebeple Elektronik ve Haberleşme Mühendisliği öğrenimi gören öğrencilerinin mikrodalga tekniği ile ilgili teorik ve uygulamalı dersleri almaları gereklidir. Laboratuvar dahilinde mikrodalgaların

oluşturulması, mikrodalga tekniğinin prensipleri, paralel plakalı hatlar, dalga klavuzlarında mikrodalgaların yayılması, pasif mikrodalga elemanları, mikrodalga komponentleri ile devre teknolojisi konulu deneyleri yapmak mümkündür. Ayrıca, antenlerle ilgili deney yapılmasına olanak veren; gunn osilatörü, gunn güç kaynağı, SWR metre, horn anten, elektrik alan probu ve dijital osiloskop da mevcuttur. Mikrodalgaların hat ve uzay içindeki yayılımlarında polarizasyon kontrolü sağlayacak ekipmanlarda laboratuvarında yer almaktadır.

İktisat Bölümü

İktisat, bireysel ve sosyal aktiviteler olan seçim, üretim, dağıtım ve tüketimle ilgilenen bir disiplindir. Günümüzün modern ve dinamik iktisadi çerçevesinde en basit karar verme organı olan bireylerin bu dinamizme ayak uydurmaları gerekmektedir.

İktisat Bölümü, güncel hayatımızı yakından ilgilendiren iktisadi problemlerin basitten karmaşığa doğru açık olarak anlaşılması ve iktisadi analiz yapmaya yarayacak gerekli araçların tanınması, böylece başarılı politikalar üretecek iktisatçıların yetiştirilmesi amacıyla 1997 yılında Çankaya Üniversitesi bünyesinde kurulmuştur.

Çankaya Üniversitesi İktisat Bölümü, alanında isim yapmış ve kabul görmüş öğretim üyelerinden oluşan zengin bir akademik kadroya sahiptir. Bölümde, sınıf içindeki eğitimin herkes tarafından paylaşılmasını sağlamak amacıyla araştırma görevlileri tarafından ayrıntılı danışmalık hizmetleri sunulmakta ve düzenlenen ofis saatleri ile öğrencilere yardımcı olunmaktadır. Öğrenci - öğretim elemanı işbirliği, uyum ve birlikteliğine, eğitim kadar önem verilmesi bölümün en önemli özelliklerinden birisidir. Bilgi üretmek, geliştirmek, değerlendirmek ve paylaşmak suretiyle özgürce düşünen, tartışabilen ve doğru olanı savunabilen bireyler yetiştirmek en öncelikli amaçtır.

Bölümde; temel iktisat teorisi, iktisat politikası, uluslararası iktisat, muhasebe, maliye, bilgisayar grubu dersleri ve diğer ilgili derslerle birlikte, son sınıfta öğrencilere bölüm bünyesinde kendi ilgi alanlarına yönelebilecekleri çok sayıda seçmeli ders olanağı sunulmaktadır.

Özellikle son sınıfta seçmeli olarak sunulan çeşitli dersler, öğrencilere kamu sektöründe açılan uzman yardımcılığı sınavlarına hazırlanma olanağı sağlarken, aynı zamanda özel sektöre yönelik de yetiştirmektedir.

Üç yıldır mezun vermekte olan Çankaya Üniversitesi'nden "İktisatçı" ünvanı ile ayrılmış

Öğretim Dili: İngilizce

öğrencilerin sesleri, yavaş yavaş iş piyasasında yükselmeye başlamıştır. Birçok öğrenci de yurt içi ve yurt dışında akademik kariyer yolunda adım atmaktadır. Sosyal ve akademik ortam ötesinde bilgisayar labaratuvarları kesintisiz internet erişimi ile öğrencilere hizmet vermektedir. Ortak Dersler Koordinatörlüğü bünyesindeki kültür, sanat ve spor alanındaki eğitim faaliyetleri, hobi oluşturacak ve bu hobileri geliştirecek niteliktedir.

Prof. Dr. Dilek Özbek
Çankaya Üniversitesi İİBF
İktisat Bölüm Başkanı

Bölümdeki uygulamaların temel amacı, iktisadın teorik ve teknik konularına hakim, analiz yeteneği yüksek, rekabet edebilen, kamu ve özel sektörde istihdam edilebilecek kaliteli iktisatçıları yetiştirmektir.

İş Olanakları

Mezunlarımızın iş bulma alanı son derece geniştir. Lisans eğitimi çerçevesinde aldıkları genel iktisat bilgileri temelinde diledikleri dalda uzmanlaşmaları mümkündür. Günümüzde her dalda iktisatçıya ihtiyaç bulunmaktadır, şöyle ki; Çankaya Üniversitesi İktisat Bölümü mezunları piyasa ekonomisi, kamu ekonomisi, çevre ekonomisi, eğitim ekonomisi, tarım ekonomisi, sanayi ekonomisi, kent ekonomisi, iş gücü ekonomisi, enerji ekonomisi, kalkınma, büyüme ve refah ekonomisi, para, banka, finansman ve benzerleri ile bağlantılı her türlü organizasyonda çalışma imkanı bulmaktadır. Daha da geniş bir yelpazeye yayar ve uluslararası açıdan bakarsak, küreselleşme bağlantısında uluslararası ekonominin bütün alanlarında; örneğin dış ticaret, iletişim, ulaşım, taşımacılık, turizm, mühendislik ve müteahhatlik gibi uluslararası hizmetler ile uluslararası bankacılık; uluslararası para ve sermaye hareketleri gibi konularda çalışmak, uzmanlaşmak ve başarılı olmak gibi bütün fırsatlar mezunların elindedir.

İktisat Bölümü Lisans Eğitim Programı

Birinci Yıl	İkinci Yıl	Üçüncü Yıl	Dördüncü Yıl	Seçmeli Dersler
İktisada Giriş I-II İşletmeye Giriş I-II İşletme ve Ekonomi Matematiği I-II Davranış Bilimlerine Giriş Hukuka Giriş Sosyolojiye Giriş Anayasa Hukuku İngilizce I-II Türkçe I-II	Mikroekonomi Kamu Maliyesi Muhasebe İlkeleri I-II İstatistik I-II Bilgisayar Sistemlerine Giriş Makroekonomi Ekonomi Tarihi Bilgisayarlar ve Bilgi İşleme Kemal Atatürk İlkeleri I-II	Uluslararası İktisat Teorisi Araştırma Metodları Para ve Bankacılık Kamu Sektörü Ekonomisi Ekonometri I-II Uluslararası Ekonomi Politikası İktisadi Düşünce Tarihi Para Politikası Mali Politika	İktisat Semineri Kalkınma İktisadi Türkiye Ekonomisinin Yapısı ve Tarihsel Gelişimi Avrupa Birliği İnsan Hakları Seçmeli Ders 1-2-3-4-5-6	Türkiye'nin Uluslararası Ekonomik İlişkileri Ekonomik Analiz Tarım Ekonomisi Çalışma Ekonomisi Mali Piyasalar Geçiş Ekonomisi Türkiye'de Vergi Sistemi ve Vergi Reformu Çevre Ekonomisi Kent Ekonomisi Uluslararası Para Politikaları

Basketbol Bayanlar Türkiye Kupası

ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ ARI KOLEJİ- BOTAŞ

71-66 (Çeyrek Final)

Bursa'da yapılan 12. Basketbol Bayanlar Türkiye Kupası 1/4'lü final ilk maçında Çankaya Üniversitesi Ari Koleji, geçen yılın kupa şampiyonu Botaş'ı devirerek adını yarı finale yazdırdı: **71-66**

ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ ARI KOLEJİ: İlsu (3), Perostiyska (11), Dilek (14), Hülya (12), Sekulic (12), Pınar (11), Banu (4), Derya (4)

BOTAŞ: Şaziye İvegin (24), Maloca (9), Meral (14),

FENERBAHÇE- ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ ARI KOLEJİ

77-50 (Yarı Final)

İlkay Maşa (0), Mkhedze (3), Naile İvegin (11), İpek (0), Aylın (5)

1. Periyot: 16-26

Devre: 41-38 (Çankaya Üniversitesi Ari Koleji lehine)

3. Periyot: 55-54

5 Faul: 36.21 Şaziye (BOTAŞ)

12. Türkiye Kupası 1/8'li final ilk maçında Botaş'ı 71-66 yenen Çankaya Üniversitesi Ari Koleji'nde maç sonrası büyük sevinç vardı.

Coach Haluk Bilgin, maçın ardından düzenlediği basın toplantısında, amaçlarının kolej ve üniversite takımı olarak, daha fazla tanınmak ve medyada yer almak olduğunu ifade etti.

Bu tür organizasyonlarda yeni bir takım olduklarını belirten Bilgin, "Çok güzel bir maç oldu. Botaş gibi tecrübeli bir takımı yendiğimiz için mutluyuz. Finali hedefliyoruz. Eğer finale çıkabilirsek, sanıyorum üst yönetimimiz basketbola daha fazla yatırım yapar" dedi.

Botaş coachu Ceyhan Yıldızoğlu ise ligde ikinci sırayı elde edebilmek için büyük çaba sarf ettiklerini, bu nedenle kupa maçına biraz yorgun geldiklerini söyledi. Yıldızoğlu, rakiplerinin özellikle hızlı hücumlarla sonuca gittiğini kaydederek, "Sert oynayan ve koşan rakibimize karşı elimizden geleni yaptık. Tecrübemizle oyunu çevirmeye çalıştık. Maçın son anına kadar kimin kazanacağı belli değildi. Güzel bir karşılaşma oldu. Rakibimizi kutlarız" diye konuştu.

Fenerbahçe 77: Melike Bakırcıoğlu 0, Esra Şencebe 3, Coco Miller 10 (5 rib-3 tç), Nilay Yiğit 10 (2 rib-6 ast-4 tç), Tuğçe İnönütepe 3, Nalan Mete 2, Müjde Yüksel 4 (3 rib-3 tk), Summer Erb 8 (11 rib), Serap Yücesir 11 (6 rib-2 blk), Devran Tanaçan 0, Ceyda Evrengül 7, Bethany Donaphin 19 (9 rib)

Çankaya Üniversitesi 50: Pınar Turan 5 (2 ast), İlsu Darıcioğlu 1 (2 rib-5 ast), Vera Perostiyska 6 (8 rib- 4 tk), Dilek Ünivar 12 (3 rib-3 tk), Hülya Özdemir 9 (3 rib), Banu Akbıyık 8 (6 rib), Derya Antaş 0, Damla Günkut 0, Hande Tüfekçi 0, Mirjana Sekulic 9 (6 rib-4 tk)

Bayanlar Türkiye Kupası yarı final ikinci maçında Fenerbahçe, özellikle ikinci yarıdaki başarılı oyunu ile Çankaya Üniversitesi'ni 77-50 mağlup ederek finalde Erdemirspor'un rakibi oldu.

Karşılaşmaya hücumda daha iyi başlayan taraf

Çankaya Üniversitesi oldu. Dilek'in dış atışlarından gelen basketlerle 5. dakikada 11-16 öne geçen Ankara ekibi, period sonuna kadar iyi savunması ve etkili hücumları ile skor avantajını elinde tuttu. Fenerbahçe'nin tutuk oyunu ve savunma ribaundlarındaki üstünlük Çankaya Üniversitesi'nin en büyük artıları olurken sarı siyahlılar ilk çeyreği 7 sayı farkla 18-25 üstün tamamladı. İçeride Bethany Donaphin'i bu dakikalarda kullanamayan ve dış adamlarına yapılan iyi savunma nedeniyle sıkıntı yaşayan Fenerbahçe, Coco Miller'in tutuk olması nedeniyle skor üretmekte zorlandı. Summer Erb'un oyuna dahil olmasıyla Donaphin içerde rahatlayınca fark kısa süre içinde eridi. Savunmada iyi direnç gösteren sarı lacivertliler 10-2'lik seri ile 14. dakikada 28-27 ile ilk kez öne geçti. 7 dakika içinde sadece 4 sayı üretebilen Çankaya Üniversitesi Pınar'ın gayretleri ile oyunu dengede tuttu. 18.5 dakika Sekulic'in uzun mesafeli basketiyle 31-33 geçildikten sonra ilk yarı 32-35 Ankara ekibi lehine kapandı.

İkinci yarıya pota altında Erbü iyi kullanarak başlayan Fenerbahçe bu oyuncunun 4 sayısı ile 23. dakikada 38-36 öne geçti. 2 dakika boyunca karşılıklı top kayıpları yaşanırken 5 dakika içinde potasında sadece 1 sayı gören Fenerbahçe buna rağmen hücumda zorlanınca farkı arttıramadı. Üst üste Banu'nun 4 sayısı ile toparlanan Çankaya Üniversitesi 27. dakikada skoru 40-40'a getirdi. Ceyda Evrengül'ün sayıları bu dakikalarda Fenerbahçe adına ekstra katkı olurken 29. dakikada 7 sayılıklı farkı bulan Fenerbahçe üçüncü periyodu Esra'nın turnike basketi ile 52-42 önde kapattı. Son periyoda yine savunmada istekli giren Fenerbahçe 3 dakika içinde farkı 15 sayıya çıkartarak rahatladı. Bu dakikadan sonra oyunu sürekli kontrolünde tutan ve farkı sürekli açan Fenerbahçe 8 dakikada 2 sayı yiyip, maçı da 77-50 kazanarak finalde Erdemirspor'un rakibi oldu.

Maç sonrası yapılan basın toplantısında Çankaya Üniversitesi Antrenörü Haluk Bilgin, 3 periyod boyunca Fenerbahçe önünde iyi mücadele ettik. Gücü belli olan bir takım. Biz de yaptığımız savunma sonunda bulduğumuz hızlı oyunlarla sonuca gitmeye çalıştık. Sete set oyunda zayıf kalacağımızı biliyorduk. 3. çeyrekte risk ettiğimiz Ceyda'nın üst üste gelen 3 basketi maçın kırılma noktası oldu. Çok genç bir takım. Oyuncularım bu dakikadan sonra oyunu çevirebileceklerine inanmadılar. Son çeyrekte ise oyundan iyice koptuk ve bu sonuç ortaya çıktı.

Fenerbahçe Antrenörü Zafer Kalaycıoğlu ise şu açıklamayı yaptı: Maça çok tutuk başladık. Daha sonra savunmada toparlanarak rakibimizi yakaladık.

Dün zor bir maç oynayan Çankaya Üniversitesi'ne oranla ikinci yarıda daha diri kaldık. Onlar ikinci yarıda yorgunluğun etkisiyle oyundan koptu. Yarın bizim için çok önemli bir final var. Çok sert bir maç olacak. İki takımda içerde çok güçlü ve maçın en önemli belirleyici özelliği bu olacak.

Çankaya Üniversitesi oyuncusu İlsu Darıcıoğlu yaptığı açıklamada; iki takım için de iyi maç olduğunu, ilk üç çeyrek başa baş oynadıklarını, maçın kırılma noktasında kendi takımının direnç gösteremediğini ve dipten yediğikleri sayıların skorda belirleyici olduğunu söyledi.

Fenerbahçeli oyuncu Nalan Mete maçtan sonra şu açıklamayı yaptı: Bu maçın zor geçeceğini biliyorduk. Biz ikinci yarıda az hata yaptık. Onlar da çok iyi mücadele ettiler. Artık yarın oynayacağımız finali düşünüyoruz. Erdemir'i ligde iki kez yendik ancak kupa finalinde herşey farklı olur.

BAYANLAR TÜRKİYE KUPASI 4. KEZ FENERBAHÇE'NİN

12. Bayanlar Türkiye Kupası finalinde Erdemirspor'u 58-46 mağlup eden Fenerbahçe tarihinde 4. kez şampiyonluğa ulaştı. Maç boyunca ortaya koyduğu üstün savunma performansı ile galibiyete ulaşan Fenerbahçe'da 16 sayı kaydeden Coco Miller final maçının "En Değerli Oyuncusu" seçildi. Sarı lacivertliler şampiyonluk kupasını TBF Yönetim Kurulu üyesi Jülide Sonat'ın elinden aldı.

Bir sezon daha bitti

Haluk Bilgin
Çankaya Üniversitesi
Spor Kulübü Genel Sekreteri

2003-2004 sezonunun kulübümüz açısından başarılı geçtiğine inanıyorum. Bayanlar Deplasmanlı 1.Lig takımımız sezona Ünye'de yapılan özel turnuvayla başladı. Bu turnuvada Erdemirspor, Migrosspor, Beşiktaş, İstanbul Üniversitesi ve iki Rus takımını yenerek şampiyon oldu. Daha sonra ligde uzun süre üst sıralarda yer alarak yola devam etti. Ancak, İstanbul'da Migrosspor ve Beşiktaş maçları kolay kaybedilmiş maçlar olarak görüldü. İlk devrenin ardından ikinci yarıya iyi başlayarak üst üste galibiyetler aldık ama 2. Devre sahamızda lig ikinciliği maçında Migrosspor'a yenilmemizle bütün hesaplar alt-üst oldu ve daha sonra Erdemirspor'a yenilip Botaşspor'u yendiğimizde lig üçüncülüğünden de uzaklaşarak beşinci olarak sezonu kapattık. Son maçlarda özellikle Yugoslav oyuncumuz Mira Sekulic'in performansı düştüğü için yeteri kadar iyi organize olmadık. Biz genç

oynadık. Ancak son periyotta dayanamadık ve elendik. Ama ilk dört takım arasına bu genç oyuncularla girdiğimiz için çok mutluyum.

Daha sonra Play-off serisinde Migrosspor ile başladık çok çekişmeli geçen maçlardan sonra 3-1 bu seriyi kaybettik ve sezonu kapattık. Sekiz oyuncumuzun aynı zamanda üniversitemizde eğitim gördüğünü ve bu yıl süper ligde şampiyonluğun en önemli adaylarından biri olduğumuzu önemle hatırlatmak isterim.

Basketbol Erkek Takımımız bu sezonu zor maçların ardından final grubuna kadar yükselerek sürdürdü. 2.Lig takımımız sezona 1. Ligde Antbirlik ve 2. Ligde geçen yıl Mülkiyeyi başarıyla çalıştıran Kaya GÜLTEKİN ile anlaşarak başladı ve çıkmaya aday gösterilen Ankaragücünü çok zor bir şekilde eleyerek ilk sekiz takım arasına girdi. Şu anda devam etmekte olan bu ligde orta sıralarda yer alan takımımız başarıyla maçlarına devam etmektedir. Sahamızda bu ligin önemli takımlarından TED Kolejliler ve Erdemirspor'u yenmemiz önemli başarılarımızdır. 1 Ocak'tan sonra takımımıza ilk defa bir Amerikalı oyuncu olan Clyde Jordan katıldı ve güç kattı. Ayrıca, bu takımımızda oynayan 5 oyuncumuz da üniversitemizde okumakta ve üniversite takımımızda oynamaktadırlar.

Masa Tenisi Takımımız da 1. Lige çıktığı ilk yılda büyük bir başarı göstererek, 12 takımın katıldığı ligde 6'ncı durumda olduğunu ve kendinden çok yatırım yapan bir çok takımı geride bıraktığını söyleyebilirim. Bu takımda oynayan iki öğrencimiz de süper ligde oyuncumuz olarak üniversitemizi temsil edecektir.

1997 yılında kurulan üniversitemiz çok kısa bir süre içerisinde katıldığı bütün sportif yarışmalarda görüldüğü gibi üst sıralara oynama başarısı göstermektedir. Bu başarı bizi ve camiamızı onurlandırmaktadır. Üniversite takımlarımız bölgesel ligden katıldığı liglerde, önce birinci lige daha sonra da süper lige çıkma başarısını göstermiştir. Bu kadar kısa sürede en üst seviyeye ulaşan takımlarımız üniversite spor faaliyetlerimizin camiamızın desteğiyle daha da üst sıralara çıkarak şampiyonluklar getireceğimize yürekten inanıyorum.

Haluk Bilgin öğrencilerine bir molada taktik verirken.

bir takım olduğumuz için özellikle hedefli ve kritik maçlarda çok zorlandık ve strese yenildik ama gittikçe alışmaya başladık.

Lig sonunda kupa finali zamanı geldi ve biz Bursa'ya 8 takımın katıldığı Türkiye Kupası finallerine gittik. Çok güzel hazırlanan organizasyonda Botaş maçıyla seriye başladık. Geçen senenin lig ve kupa şampiyonu Botaş'ı üstün bir oyunla yendik yarı finale çıktık ve bu maç TRT-3'ten de yayınlandı. Bu durum, kulübümüz ve bizler için bir onur kaynağı oldu. Daha sonra çekilen kurada Fenerbahçe ile eşleştik. Fenerbahçe bu yıl çok zorlandığımız rakibimiz oldu ve bunuda Avrupa da final four oynayarak gösterdi. TV'den naklen yayınlanan çeyrek finalde Fenerbahçe ile 3 periyod başa baş